

T.C.

HİTİT ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ADLİ BİLİMLER ANA BİLİM DALI

**KADINA YÖNELİK DİJİTAL ŞİDDET VE SOSYAL MEDYANIN
KADINA YÖNELİK ŞİDDET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: ÇORUM
İLİNDE BİR ALAN ARAŞTIRMASI**

Yüksek Lisans Tezi

Taha Yasin MEYDANERİ

Çorum 2021

**KADINA YÖNELİK DİJİTAL ŞİDDET VE SOSYAL MEDYANIN
KADINA YÖNELİK ŞİDDET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: ÇORUM İLİNDE
BİR ALAN ARAŞTIRMASI**

Taha Yasin MEYDANERİ

**Lisanüstü Eğitim Enstitüsü
Adli Bilimler Anabilim Dalı**

Yüksek Lisans Tezi

**TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Emre DEMİR**

Çorum 2021

Taha Yasin MEYDANERİ tarafından hazırlanan “Kadına yönelik dijital şiddet ve sosyal medyanın kadına yönelik şiddet üzerindeki etkisi: Çorum ilinde bir alan araştırması” adlı tez çalışması/....../..... tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından oy birliği ile Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Adli Bilimler Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Faruk GÖKMEŞE

Doç. Dr. Emre DEMİR

Doç. Dr. Engin YILDIRIM

Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararı ile Taha Yasin MEYDANERİ’nin Adli Bilimler Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans derecesi alması onanmıştır.

Prof. Dr. Muhammed Asif YOLDAŞ

Enstitüsü Müdür V.

TEZ BEYANI

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını beyan ederim.

Taha Yasin MEYDANERİ

KADINA YÖNELİK DİJİTAL ŞİDDET VE SOSYAL MEDYANIN KADINA YÖNELİK ŞİDDET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: ÇORUM İLİNDE BİR ALAN ARAŞTIRMASI

Taha Yasin MEYDANERİ

ORCID: 0000-0002-8599-6585

HİTİT ÜNİVERSİTESİ

LİSANÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Yüksek Lisans Tezi

Kasım 2021

ÖZET

Şiddet kavramı insanlığın var olduğu andan itibaren çeşitli şekillerde evrilerek günümüze gelmiştir. Kadınlar sözel, fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddeten dijital şiddete kadar farklı şiddet türlerine maruz kalmaktadırlar. Teknoloji çağının sosyal medya ve internet üzerinden kadınlara yönelik yapılan şiddetin nitelik ve niceliğini daha kolay kılınabilir bir hale getirdiği görülmektedir.

Ülkemizde kadına yönelik şiddet ve kadına yönelik dijital şiddet sorunun önlenmesine dair stratejilerin geliştirilebilmesi için ilk olarak teknoloji ile ortaya çıkan problemin gerçek boyutlarının, etmenlerinin ve özelliklerinin araştırılması gerekmektedir. Ülkemizde kadına yönelik şiddet veya kadına yönelik dijital şiddetin çözümü tam olarak bilinmemektedir.

Bu çalışmada kadına yönelik dijital şiddetin ve sosyal medyanın kadına yönelik şiddet üzerindeki etkisinin azaltılabilmesi veya ortadan kaldırılabilmesi için şiddet mağduru ya da şiddete maruz kalabilme ihtimali olan kadınlar için şiddeti önleyici çözüm yollarının bulunması veya mevcut yasal düzenlemelerin eleştirel olarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmamızda Çorum ilinde kadına yönelik dijital şiddetin ve sosyal medyanın kadına yönelik şiddet üzerindeki etkisini ölçmek için anket yöntemi kullanılmış ve elde edilen veriler istatistiksel olarak analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Şiddet, Sosyal Medya, Kadın, Şiddet

Bilim Kodu:

DIGITAL VIOLENCE AGAINST WOMEN AND THE EFFECT OF SOCIAL MEDIA ON VIOLENCE AGAINST WOMEN: A FIELD STUDY IN ÇORUM PROVINCE

Taha Yasin MEYDANERİ

ORCID: 0000-0002-8599-6585

HİTİT UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES

Master of Science

November 2021

ABSTRACT

The concept of violence has evolved in various ways since the existence of humanity and has come to the present day. Women are exposed to different types of violence, from verbal, physical, psychological and sexual violence to digital violence. It is seen that the age of technology has made the quality and quantity of violence against women over social media and the internet easier.

In order to develop strategies for the prevention of violence against women and digital violence against women in our country, first of all, the real dimensions, factors and characteristics of the problem that arise with technology should be investigated. The solution to violence against women or digital violence against women is not fully known in our country.

In this study, it is aimed to find solutions to prevent violence for women who are victims of violence or who may be exposed to violence in order to reduce or eliminate the impact of digital violence against women and social media on violence against women, or to critically evaluate existing legal regulations. In our study, the survey method was used to measure the effect of digital violence against women and social media on violence against women in Çorum province and the obtained data were analyzed statistically.

Keywords: Digital Violence, Social Media, Women, Violence

Science Code:

TEŞEKKÜR

Çalışma sürecinde desteklerini ve emeklerini eksik etmeyen başta danışman hocam Doç. Dr. Emre DEMİR ve Hitit Üniversitesi Lisanüstü Eğitim Enstitüsü Adli Bilimler Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Faruk GÖKMEŞE'ye, çalışmamda yardımları ile bana yol gösteren, Tıp Fakültesi Biyoistatistik Anabilim Dalında Arş. Gör. Gülçin AYDOĞDU'ya, diğer çalışmalarım ve çalışma hayatımda desteklerini eksik etmeyen her zaman yanımda olduğunu bildiğim sevgili eşim Zeynep Gülbeyaz MEYDANERİ'ne, ayrıca yaptığımız anket çalışmasına katılarak bu çalışmanın bir parçası olan katılımcılara sonsuz teşekkürü borç bilirim.

Taha Yasin MEYDANERİ

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xii
GİRİŞ	1

1. BÖLÜM

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE KADININ TARİH SAHNESİNDEKİ YERİ

1.1. Eski Türk Toplumlarında Kadın.....	2
1.2. İslamiyet Öncesi ve İslam Dininde Kadın.....	3
1.3. Osmanlı Devletinde Kadın	3
1.4. Cumhuriyet Döneminden Günümüze Kadın	6
1.5. Kadına Yönelik Şiddet	7
1.5.1. Fiziksel Şiddet.....	8
1.5.2. Psikolojik (Duygusal) Şiddet	9
1.5.3. Cinsel Şiddet.....	10
1.5.4. Ekonomik Şiddet	11
1.5.5. Dijital Şiddet.....	11
1.6. Kadına Yönelik Şiddet ile Mücadelede Yasal Düzenlemeler	12
1.7. Sosyal Medyanın Kadına Yönelik Şiddet Üzerindeki Etkisi.....	17
1.8. Literatür Araştırması	19

2. BÖLÜM

MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Araştırmanın yeri ve zamanı	21
--	----

2.2. Araştırmanın örnekleme	21
2.3. Veri toplama araçları	22
2.3.1. Sosyal medyanın kadına yönelik şiddet üzerine etkisi ve dijital şiddet hakkında anket formu	
22	
2.4. İstatistiksel analizler	22
2.5. Etik kurul onayı	22

3. BÖLÜM

ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE TARTIŞMA

3.1. Anket sonuçlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler	23
3.2. Anket soruları arasında ilişki araştırmaları	33
3.3. Tartışma	42

4. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

KAYNAKÇA	47
EKLER	50
EK-2. ETİK KURUL ONAYI	56

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 3.1. Anket katılımcılarının sosyo-demografik özelliklerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler.....	23
Çizelge 3.2. Anket katılımcılarının mesleklerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler	24
Çizelge 3.3. Anket katılımcılarının günlük internet kullanım sıklığı, kaç yıldır sosyal medya kullandığı ve günlük sosyal medya kullanım sıklığına ilişkin tanımlayıcı istatistikler.....	25
Çizelge 3.4. Dijital şiddete maruz kalan katılımcıların “Sizi rahatsız edecek şekilde tarafınıza cinsel içerikli, tehdit, hakaret vb. içerikli mesajlar/e-mailler, fotoğraflar, videolar gönderildi mi?”, “Size ait fotoğraflar, videolar veya bilgiler rızanız dışında internet ortamında yayıldı mı?” ve “Fiziksel özelliklerinizle, cinsel kimliğinizle ya da farklı bir özelliğiniz ile ilgili size rahatsız eden yorumlar yapıldı mı?” sorularına verdikleri cevaplara ilişkin tanımlayıcı istatistikler	31
Çizelge 3.5. Katılımcıların yaşları ile dijital şiddete maruz kalma durumları arasındaki ilişki	33
Çizelge 3.6. Katılımcıların medeni durumları ile dijital şiddete maruz kalma durumları arasındaki ilişki	34
Çizelge 3.7. Bekâr ya da dul olan katılımcıların ilişki durumları ile dijital şiddete maruz kalma durumları arasındaki ilişki.....	34
Çizelge 3.8. Katılımcıların yaşadığı yer ile dijital şiddete maruz kalma durumları arasındaki ilişki	35
Çizelge 3.9. Katılımcıların gelir durumları ile dijital şiddete maruz kalma durumları arasındaki ilişki	35
Çizelge 3.10. Katılımcıların eğitim durumları ile dijital şiddete maruz kalma durumları arasındaki ilişki	36
Çizelge 3.11. Katılımcıların dijital şiddete maruz kalma durumları ile sosyal medya kullanırken kendilerini güvende hissetme durumları arasındaki ilişki ..	37

Çizelge 3.12. Katılımcıların dijital şiddete maruz kalma durumları ile sosyal medyada çekinmeden özgürce paylaşım yapabilme durumları arasındaki ilişki	37
Çizelge 3.13. Katılımcıların günlük internet kullanım sıklığı ile dijital şiddete maruz kalma durumları arasındaki ilişki.....	38
Çizelge 3.14. Katılımcıların yıl bazında sosyal medya kullanma süresi ile dijital şiddete maruz kalma durumları arasındaki ilişki	39
Çizelge 3.15. Katılımcıların günlük sosyal medya kullanım sıklığı ile dijital şiddete maruz kalma durumları arasındaki ilişki	40
Çizelge 3.16. Katılımcıların sosyal medya hesaplarını kullanım durumları ile dijital şiddete maruz kalma durumları arasındaki ilişki	40
Çizelge 3.17. Katılımcıların mesleklerine göre dijital şiddete maruz kalma oranları	41

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
Şekil 3.1. “Kullandığınız sosyal medya uygulamaları nelerdir?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin çubuk grafiği.....	26
Şekil 3.2. “Sosyal medya hesaplarınızı herkese açık mı yoksa gizli mi kullanıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin daire grafiği	26
Şekil 3.3. “Sosyal medya kullanırken kendinizi güvende hissediyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin çubuk grafiği	27
Şekil 3.4. “Sosyal medyada çekinmeden özgürce paylaşım yapabiliyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin çubuk grafiği.....	27
Şekil 3.5. “Dijital şiddete maruz kaldınız mı?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin daire grafiği.....	28
Şekil 3.6. “Maruz kaldığınız dijital şiddet türleri” sorusuna verilen cevaplara ilişkin çubuk grafiği	29
Şekil 3.7. “Sosyal medyada yapmış olduğunuz fotoğraf video, hikaye vb. paylaşımlarınıza uygun olmayan yorumlar yapıldı mı?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin daire grafiği.....	30
Şekil 3.8. “Yorumların çeşidi” sorusuna verilen cevaplara ilişkin çubuk grafiği	30
Şekil 3.9. “Dijital şiddete maruz kaldığınızda sergilediğiniz davranışlar” sorusuna verilen cevaplara ilişkin çubuk grafiği	32
Şekil 3.10. “Yaşadığınız en fazla etkilendiğiniz bir dijital şiddeti örneğini düşündüğünüzde aşağıdaki hangi güçlkle karşılaştınız?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin çubuk grafiği.....	33

SİMGELER VE KISALTMALAR**Simgeler**

A	Alfa
X	Ki

Kısaltmalar

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
BM	Birleşmiş Milletler
KSGM	Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü
SKM	Sayı Kanun Maddesi
SPSS	Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
ŞÖNİM	Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi
TCK	Türk Ceza Kanunu
UNFPA	Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu
WHO	Dünya Sağlık Örgütü

GİRİŞ

Kadın, insanlığın var oluşundan itibaren dünya üzerinde varlığını sürdürmeye çalışan gerek erkek karşısında gerek doğurganlık yönüyle insanoğlunun varlığını devam ettirmesinde en önemli etkidir. Yaşadığı toplumun bakış açısıyla toplum içerisindeki yeri bazen ötekileştirme bazen ise toplumun merkezi olması itibarıyla farklı değerler verilerek her koşulda kendi benliğini sürdürmüştür.

Dünya üzerinde yaşayan insanların yaklaşık yarısını kadın nüfusu oluşturmaktadır. Süregelen tarih içerisinde toplumsal ve ekonomik yaşamın bir bölümünü kadınlar oluştururken bir bölümün ise erkekler oluşturmaktadır. Ancak; erkeklerin fiziksel özellikleri kadının fiziksel özelliklerinden güç bakımından daha baskın olduğundan dolayı erkek bireyler toplumsal ve ekonomik hayatta kadınlara göre daha üst düzeyde olmuştur. Genel itibarıyla kadın ataerkil toplumlar içerisinde evlenene kadar baba ve kardeş, evlendikten sonra ise eş ve çocukları arasında kalmıştır. Bu sebeple kadın ve erkek arasındaki fitrat olarak eşitsizlik, toplumsal eşitsizlik ile birleşerek kadının toplum içerisinde ikinci plana atılmasına yol açmıştır (Yaylı ve Eroğlu, 2015).

İnsanlığın yaradılışından günümüze kadar gelen sürede kadının fiziksel gücünün erkekten daha düşük olduğu öne sürülerek ikinci plana atılmıştır. Ancak tüm toplumlar da yapılan en büyük hatanın bu olduğu daha bazı toplumlar da hala kabul görmemiştir. Tarihe bakıldığı zaman kadına değer veren toplumlar da kadının sosyal, kültürel, siyasi ve dini yaşamda etkin rol oynadığı ve toplumlarının gelişmesinde ve geleceğe yön vermesinde göz ardı edilemeyecek etkisi bulunduğu görülmektedir. Günümüzde sosyolojik açıdan tüm bu alanlar da teknolojik etkenlerinde gelişmesinde cinsiyet açısından “kadın” faktörünün evrimleşmesini de sağlamıştır.

“Yuvayı dışı kuş yapar” atasözünden yola çıkarsak toplumun temelini oluşturan ana yapının aile olduğunu ve bu aile kavramının ana taşının kadın olduğunu göz önünde bulundurmanız ve bu şekilde hareket etmemiz gerekmektedir. Çünkü ailenin yapısındaki sağlamlık, düzen ve ilişki toplumun yapısını ortaya koymaktadır. Toplumun yapısı ise devletlerin geleceğinde göz ardı edilemeyecek kadar önemli bir unsurdur.

Bu çalışmada öncelikle Çorum ilinde yaşayan kadınların kadına yönelik dijital şiddet ve sosyal medyanın kadına yönelik şiddet üzerindeki etkisi hakkında düşüncelerini ölçen kapsamlı bir araştırma ve analizinin yapılması amaçlanmıştır.

1. BÖLÜM

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE KADININ TARİH SAHNESİNDEKİ YERİ

1.1. Eski Türk Toplumlarında Kadın

Tarih sahnesine bakıldığı zaman devletlerin yıkılması veya milletlerin yok olmasındaki ana sebeplerin başında; toplumsal düzenin olmaması ve aile yapısının gelişmemiş olması gelmektedir. Toplumun temelini oluşturan ana yapı taşının aile olduğu düşünüldüğünde Eski Türk devletlerinin ve Türk milletinin diğer devlet ve milletlere göre tarih sahnesinden silinmesinin neden kolay olmadığını anlamak zor değildir. Çünkü. Ailenin temel taşı oluşturanın kadın olduğu bilinmektedir. “Kültigin Abidesi Orhun Abidelerinin en eski Türkçe kaynağı olmakla birlikte bu kaynakta, Tanrı’nın yarattığı kişiler arasında İlbilge Hatun’un ismini vererek Türk milletinin yok olmasını engellemiştir. Bu durum eski türk devletinde kadına verilen değeri ve kadınların siyasi konumunu göstermektedir” (Acar, 2019).

Eski Türk toplumlarında kadına verilen değer ve önem diğer milletler ve devletler ile karşılaştırıldığında Türk kadınının yadsınamayacak derecede önemli bir statüye sahip olduğu anlaşılmaktadır. Eski Türk toplumunda yaşamını sürdüren kadınların erkeklerin sahip olduğu haklara sahip olduğu devlet yönetiminde ve aile yapısı içerisinde aktif rol oynadığı tarih sahnelerine bakıldığında görülmektedir. Bunun en güzel örneği; “devletin başına geçerek hükümdarlık yapan ve başka devletlerden temsilciler geldiği vakit hükümdar ile birlikte karşılaşmasından gerektiği zaman devleti için milleti için hükümdarın fikirlerine ve kararlarına yön vermesinden bilinmektedir” (Karakaya, 2017). Kadın her zaman korunan, kollanan ve mahrem olarak görülen özel bir varlık olarak görülmüş ve hissettirilmiştir.

Türk Kadını herşeyden önce erkeğin ev arkadaşı, sırdaşı konumundaydı. Aile içinde kazançlar ortak olduğu gibi kazanç sonrası elde edilen mallarda ortaklı. Kadın toplum içerisinde kesinlikle dışlanmazdı ve erkekler gibi ata binip kılıç kuşanırdı. Erkekler savaşa gittiği zaman evin geçimini, çocukların yetiştirilmesi ve olası bir saldırı durumunda bulunduğu haneyi korumak kadının görev ve sorumlulukları arasındaydı. Eşi savaşta vefat ettiği zaman evini terkedip babasının evine gitmez kendi evinde sorumluluklarını yerine getirirdi. Türk kadınının eşi öldükten sonra mağdur etmemek için eşinin mirasından düşen pay verilmiştir (Açıl, 2018).

Eski Türk Ceza Hukuku kadınların yerini destekler niteliktedir. Bunun en önemli örneği; erkek kadını evden atamaz, evli bir kadına cinsel saldırıda bulunan kişi veya kişiler ölümle cezalandırılır. Bekâr bir kıza cinsel saldırıda bulunan bir kişiye ağır cezalar verilirdi ve bu kişi o kadınla evlenirdi (Açıl, 2018). Kadınların boşanma hakları da vardı. Kadın evliliğinde mutsuz ve yuvasında huzursuz ise evliliği bitirme hakkına sahipti ancak bunu keyfi olarak yapamazdı. Boşanma, evlenme gibi diğer milletlerde ve devletlerde olmayan hak ve özgürlüklere sahip kadınların miras ve mülk edinme haklarına da sahiptir. Örnek vermek gerekirse kadının evlenirken yanında getirdiği çeyize erkek herhangi bir şekilde ne olursa olsun hak talep edememektedir. Ayrıca kadın eşi veya aile büyükleri vefat ettiğinde miras hakkından yararlanmaktadır (Tellioğlu, 2016).

Bu bilgiler ışığında Türk toplumunun aile yapısının ataerkil olduğu ve bu aile yapısının ana mihenk taşının kadın olduğu anlaşılmaktadır. Kadınlar kesinlikle toplumdan dışlanmamış aksine toplumun, siyasetin ve ekonominin içinde yer alarak kendini göstermiştir. Kadınlara hukuki anlamda da Eski Türk Toplamları geniş haklar vererek

kadınları ikinci planda görülmemesi gerektiğini yazılı olarak desteklemiştir. Eski Türk Toplumlarında kadın hiçbir zaman ikinci planına atılan, örselenilen bir varlık olmamıştır (Karakaya, 2017).

1.2. İslamiyet Öncesi ve İslam Dininde Kadın

Kadınlara verilen değer toplumdan topluma veya coğrafyadan coğrafyaya farklılık göstermiştir. Kadın Türk toplum yapısında daima önemli ve değerli bir konuma sahip olmuştur. İslamiyete girmeden öncede bu durum geçerliliğini korumaktadır. Kadına verilen değer Arap ve Fars kültüründe yetişen topluluklarda eski Türk toplumlarına göre daha düşük olduğu belirtilmiştir (Yılmaz, 2016). İslamda kadına verilen değeri daha iyi anlayabilmek için cahiliye dönemine değinmekte fayda vardır.

Cahiliye döneminde toplum sosyal, kültürel ve medeniyet açısından birçok konuda geride kalmıştır. Bu dönemde kadın hak ettiği yeri görememiş, dışlanmış ve bir obje olarak görülmüştür (Yılmaz, 2016).

İslamiyet öncesi Arap toplumunda erkek çocukları gurur kaynağı olarak görülürken, kız çocukları ise utanç kaynağı olarak görülmüştür. Hayat şartlarının çok ağır ve savaşların çok olduğu dönemde toplum fiziksel olarak kız çocuklarından daha dayanıklı ve güçlü gördükleri erkek çocuklarına daha fazla önem vermişlerdir. Utanç kaynağı gördükleri kız çocuklarından ise kurtulma yollarını aramışlar ve bazı durumlarda kız çocuklarını diri diri gömme veya çocuk yaşta evlendirme davranışlarını göstermişlerdir (Yılmaz, 2016). İslamiyet öncesi Arap toplumunda erkekler istediği kadar kadınla ve istediği kadınla evlenebildikleri, istediği zaman boşanabildikleri ve boşanma durumlarında da erkek hegemonyasından kurtulamadıkları görülmektedir. Ayrıca kadının kocası vefat ettiğinde başkasına bir miras gibi devretme durumları görülmektedir (Yavuz, 2015). Kadınlar eşleri ve babaları vefat ettikten sonra kalan mallara hak talep edememişlerdir. Kadına herhangi bir mala varis olma hakkı verilmemiştir (Aksoy, 2017).

Eski Türkler Talas Savaşı ile birlikte İslamiyetle tanışmışlar ve Müslümanlığı kabul etmişlerdir. Eski Türk hükümdarların İslamiyeti benimsemesiyle birlikte kadına verilen değer ve önem artmıştır (Acar, 2019).

Kadın İslamiyetle birlikte Arap toplumunda hak ettiği değeri görmeye başlamıştır. Kadınlar satılan veya değiş tokuş yapılan bir mal olarak görülmekten kurtulmuştur. Kız çocuklarının öldürülmesi ve utanç kaynağı olarak görülerek ötekileştirilmesi yasaklanmıştır (Yavuz, 2015). İslam dini ile birlikte erkeklerin istediği kadar kadınla evlendirilme durumu dört sayısı ile sınırlandırılmıştır, ancak İslamiyetin tek evliliği savunduğu ifade edilmiştir. İslamiyet erkeğe olduğu gibi kadına da boşanma hakkını vermiş ve boşandığı zaman kadına mehir adı ile tazminat ödeme getirilmiştir. Ayrıca boşandığı zaman veya eşi vefat ettiği zaman miras hakkında da yararlanması hakkını getirmiştir (Yavuz, 2015).

Toplum içinde kadının onurunu ve gururunu arttırmak için eğitime önem verilmiştir (Ağçoban, 2016).

1.3. Osmanlı Devleti'nde Kadın

Osmanlı Devleti'nin Osman Gazi, Ertuğrul Gazi, Süleyman Şah gibi üç isim tarafından kurulduğuna dair tarihçiler arasında ayrım bulunmaktadır. Kimi tarihçiler Osman Gazi,

kimi tarihçiler Ertuğrul Gazi, kimi tarihçiler Süleyman Şah'ın Osmnlı Devletini kurduğunu söylemektedir (Yavuz, 2015).

Süleyman Şah'ın fırat nehrinde boğulmasıyla beraber kayı boyu aşiretinin başına Hayme Ana geçmiştir. Hayme Ana aşiret içerisinde yeri olan güçlü duruşu ve liderliği ile bilinmektedir. Aşiretini göç gibi zorlu bir süreçte mükemmel yönetmiş aynı zamanda hristiyanlarla dostane ilişkiler kurmuş ve Anadolunun İslamlaşmasında etkili olmuştur. Anadolunun İslamlaşmasında hem cömert tutumu hemde el sanatlarındaki mesleki becerileri üretim faktörlerinde diğer kadınlara da yol göstermiş ve onlarada üretim tezgâhları açmıştır. Bu durum Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda kadınlarında toplumsal hayatta ve yönetimde bir hayli etkin rol oynadıklarını göstermektedir (Vikipedi, 2021).

Hayme Ana, Süleyman Şah ile izdivacını gerçekleştirerek sadece aile temellerini değil dünya tarihinde 6 asır süren bir devletinde temellerini atmış bulunmaktadır (Vikipedi, 2021).

Osmanlı Devleti'nde padişahlar yabancı ırk ve Müslüman olmayan kadınlarla evlilikleri Osmanlı Devleti'nin kuruluş yıllarında başlamadığından dolayı bu durum Hayme Ananın Türk olduğunu kesinleştirmiştir (Vikipedi, 2021).

Hayme Ana Türk kadının duruşunu temsil ederek istediği takdirde toplumda nasıl bir yer edinebileceğinin en güzel örneklerinden birisidir (Vikipedi, 2021).

Osmanlı beyliği 1299 yılında göçebe hayatına son vererek yerleşik hayata geçerek Osmanlı Devleti olarak dünya tarihinde yerini almıştır. Osmanlı devletinin beyliğinden beri uygulamaya koyduğu İslam inancını tüm dünyaya yayarak sınırlarını genişletme politikasını hızlı bir şekilde gerçekleştirmeye başlamıştır. Sınırlarına en yakın olan Bizans imparatorluğu ve Arap ile Fars kültürünü benimsemiş devletler, Osmanlı devletindeki kadına verilen değeri, eşitliği ve özgürlüğü olumsuz olarak etkilemiştir. Osmanlı devletinde kadının yeri ikinci plana atılmaya başlanmıştır. Yıldırım Beyazıt döneminde saray devletin yönetim mekanizması olmasının yanında devlet kademesinde yer alan yöneticilerin eğlence merkezi haline gelmeye başladığı görülmektedir (Vikipedi, 2021).

Osmanlı Devleti'nde kadına verilen değerin ve önemin ikinci plana atılması imparatorluk döneminde hız kazandığını söylemek mümkündür. Osmanlı Devleti, Bizans imparatorluğundan etkilenecek her padişahın kendine ait haremi bulunmuştur (Pürmüşlü, 2020). Bu durum karşısında kadın tam bir mahrem ve özel bir unsur olarak görülmeye başlanmıştır (Şemşek, 2020). Bu harem tek olarak devletin merkezi olan başkentte bulunmaktadır. Bu durumdan dolayı kadınlar kendi kırsal kesimde yaşayan ve merkezde yaşayan kadınlar olarak iki farklı gruba ayrıldığı görülmektedir. Kırsal kesimde yaşayan kadınlar, merkezde yaşayan kadınlara göre ekonomi ve aile yapısı içerisinde daha etkin rol oynamıştır. Gerekirse ailesini koruma görevini üstlenmiştir (Aksoy, 2017). Merkezde yani haremde yaşayan kadınlar ise sosyal hayattan soyutlanarak belli bir kalıp içerisine girmiştir. Haremde yaşayan kadınlar dışa kapalı yaşamaya başlamışlardır. Harem dışındaki kimseler harem ile ilgili pek bir bilgiye sahip olamamıştır (Aksoy, 2017).

Osmanlı devletinde artık eski Türklerden bu zamana kadar sürdürülen kadının devlet yönetimindeki, ekonomideki ve sosyal hayattaki rolü değişmeye başlamıştır. Erkek kadına göre daha özgür ve rahat bir konuma getirilmiştir. Kadın ise daha narin olduğundan korunması, kollanması ve saklanması gereken bir varlık olarak görülmeye başlanmıştır. Kadınların giyim kuşamları da değişmeye başlamıştır. Kendi başlarına dışarı çıkma, pazara gitme, hayvana binme gibi hakları kısıtlanmıştır. Kadınların

yolculuklarında muhakkak yanında haremde biri bulunmuş ve o zamanın kapalı olan araçlarına binerek seyahat etmişlerdir. Kesinlikle araçlara tek başına veya bir erkekle binmeleri yasaklanmıştır. Bu dönemlerde kadınlar dini günlerini kutlamışlar ve diğer gayri müslim kadınlarla eğlence yapmışlardır. Kadınların eğlence kaynağı olan komşu ziyaretleri, hamam vb. yerlere gidilmesi durumunda erkek ayrımı yapılmıştır (Acar, 2019).

Saray çevresindeki ve sarayda bulunan kadınlar hariç diğer kadınların din dersleri dışında başka bir eğitim görmesi tanzimat dönemine kadar yasak olmuştur. Eğitim konusunda erkeklere herhangi bir kısıtlama bulunmaz iken kadınlar ciddi anlamda kısıtlamaya maruz kalmışlardır. Haremde bulunan kadınların dini ve ilmi alanda eğitim gördüğü ve genel olarak haremde vakitlerini kitap okuyarak ve okudukları kitapları kendi aralarında istişare ederek kendilerini geliştirdiği görülmektedir (Yaylı ve Eroğlu, 2015). Kırsal kesimde yaşayan veya büyük şehirlerde yaşayan kadınlar devlet kademesinde yer almamış sadece meslek olarak ev hanımı olarak nitelendirilmiştir. Kanuni Sultan Süleyman ve 3. Selim dönemlerinde kadınların açık giyinmeleri ve açık elbise diktirilmeleri, erkeklerle olan ilişkileri ve dışarı belli zamanlar harici çıkmaları ferman ile yasaklanmıştır (Acar, 2019).

Osmanlı Devleti gerileme sürecine girmesiyle birlikte bazı konularda reform gibi değişikliğe gitmek durumunda kalmıştır. Bu değişiklikler kadınlara verilen hakları da olumlu yönde etkilemiştir. Bu olumlu değişiklikler Tanzimat Fermanı ve II. Meşrutiyetle kadın hareketlerinin başlamasına sebep olmuştur. Kadınlar artık erkekler gibi sübiyan mektebinde eğitim alabilmekte ve savaş koşullarında boş kalan koltuklara geçerek idarecilik yapabilişlerdir. Kadınlar artık vakıf ve dernek kurarak kadınların hayata atılmasına, kadınların eğitilmesine gazete ve dergilerde yazılar yazarak kadınlara seslerini duyurmasına yardımcı olmuştur (Acar, 2019). Osmanlı döneminde kurulan vakıfların %36'sı kadınlar tarafından kurulmuştur. Buradan da anlaşılacağı üzere Osmanlı devletinde kadınların mal, mülk ve servet sahibi olmalarını engelleyecek veya kısıtlayacak herhangi bir durum söz konusu değildir. Kadınlar sahip olduğu ticarethanenin başında durabilme ve ticaret yapabilme hakkına her zaman sahip olmuştur (Şemşek, 2020).

Hukuk alanına bakıldığında zaman kadınların (17) ve erkeklerin (18) evlilik yaşları değişmiştir. Osmanlı Devleti nikâh memuru olmadan ve iki şahit olmadan nikâh kıyılmayacağını kesin olarak belirtmiştir (Aydın, 2015). Kadınlar mirastan %40 oranında pay almaktadırlar. Çok eşlilik dinen hoş görülse de Osmanlı döneminde genellikle ikinci veya üçüncü eşi evlendiği kadının çocuğu olmadığı için evlendiği görülmektedir. Çok eşlilik genellikle kırsal kesimde daha az şehirlerde daha çok olduğu görülmektedir. Ayrıca kadınların eşini boşama veya herhangi bir darp durumunda şikâyet ederek konuyu mahkemeye taşıdığı görülmektedir (Aydın, 2015).

Osmanlı devletinde mimari ve sanat eserlerinin, birçoğunu padişah eşleri veya onların adına yapıldığı o dönemdeki han, köprü, saray, ibadethane, çeşme, hayrat ve hastahane gibi yapıların kurucusu olduğu görülmektedir. Birçok hastane kadınların teşvik etmesi ile yapılmıştır (Aydın, 2015).

Tanzimat Fermanından sonra kadınlar eğitim açısından büyük imkânlarla kavuştuğu görülmektedir. Kız çocuklarında 6-11 yaş arasında eğitimin zorunlu tutulması, bazı şehirlerde (İstanbul, selanik) öğrenim düzeyinin liseye çıkartılması, ebe okullarının açılarak erkeğin bulunmama şartıyla manken üzerinden eğitim almaları bazı okullarda kadın müderrisler tarafından eğitim verilmesi ve müdirelik yapması gibi hakların verildiği ancak bu durumda bile haremlik ve selamlık kuralının çiğnenmemesi gerektiği vurgulanmıştır. Buradan anlaşılacağı üzere kadınların Osmanlı Devleti'nde ilk meslekleri

ebelik ve öğretmenliktir (Yaylı ve Eroğlu, 2015). Savaşlarda yaralanan halka yardımcı olmak amacıyla hasta bakıcı kursu verilmiştir. Ayrıca kadınlara ticaret hayatında başarılı olabilmeleri ve ticaret hayatına atılıp, ticaret açığını kapatmak için ticaret okulu açılarak ticaretin incelikleri kadınlara anlatılmış ve farklı meslek kollarında yer edinmeleri sağlanmıştır (Aydın, 2015).

1.4. Cumhuriyet Döneminden Günümüze Kadın

Özellikle II. Meşrutiyetin ilanından sonra kadınların vakıf, dernek açarak kadınların eğitiminde rol oynaması ve gazete, dergi gibi iletişim araçlarında yazılar yazarak seslerini duyurarak haklarını talep etmesine karşın kadınlar hak ettiği değeri görememişlerdir. Cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte Türkiye Cumhuriyeti için yapılan yenilikler arasında kadın haklarıyla alakalı birçok yeniliğe gidilmiştir. Bu yenilikler genellikle Cumhuriyet ilan edilmeden önce kadınlara verilmesi planlanan hakları kapsamıştır (Sağ, 2001).

Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Kurtuluş savaşında ve I. Dünya savaşında kadınların vatanlarını kurtarıp, düşmana esir olmamak için yaptığı yardımları unutmadığı görülmektedir. Atatürk, Cumhuriyetin ilk yıllarında kadınlara büyük haklar vererek kadınların milli mücadelede gösterdiği yardımlar karşısında borcunu ödemeye çalışmıştır. Atatürk yeniliklerin yanında kadınların yaşamını sınırlayan kısıtlamaları kaldırmış ve gittiği her şehirde, kongrede kadınlara her zaman yer vermiştir. Örnek vermek gerekirse milli mücadele döneminde orduya katılmış ve halkı bilinçlendirerek seferberliğe yardımcı olmuş ilk kadın onbaşı ayrıca edebiyat tarihimizde önemli bir yeri olan kadın yazarımız Halide Edip Adıvar Sivas kongresine katılmıştır. Eski düzendeki kısıtlamaları savunan vatandaşların fikirlerini değiştirmek için konuşmalar yaparak ikna etmeye çalışmıştır (Sağ, 2001). Halide Edip Adıvar 1923 yılında yaptığı konuşmasında Türk kadınının mücadele dönemindeki seferberliğinden bahsetmiştir. "Dünya üzerinde var olan ülke veya milletlerde yaşayan kadınları Anadolu kadınları ile karşılaştırıldığında 'ben Türk kadınından daha fazla çalıştım, Anadolu kadını kadar bu zaferde benim de hakkım var diyemez' Türk erkeği yurdumuza ayak basan düşmalara karşı göğüs göğüse savaştılar ancak; erkeklerin oluşturduğu ordunun hayat damarlarını kadınlarımız oluşturmuştur. Yağmur, çamur, kar demeden kundakta sarılı yavrusunu bırakarak savaşın en şiddetli olarak yaşandığı cepheye erzak ve mühimmat taşımıştır. Hepimiz zafer duygusu ve ruhuyla çalışan kadınlarımıza şükran ve minnet edelim." (Yavuz, 2015).

Atatürk'ün söylemleri kadının toplum ve aile yapısı içerisindeki önemini daha iyi kavramamıza neden olmuştur. Atatürk, kadının toplum içerisindeki yerini arttırmak ve üzerlerindeki baskı ve kısıtlamaları kaldırmak için birçok yenilik yapmış ve ilerleyen süreçlerdeki yeniliklerin önünü açmıştır. Atatürk, yaşamı boyunca kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olması gerektiğini, kadınlarında eğitim, siyaset, hukuk ve idari yapıda erkeklerle birlikte yer alması gerektiğini savunmuştur (Yavuz, 2015).

1924 yılında yürürlüğe giren Tevhid-i Tedrisat kanunu ile birlikte kadınlar sadece eğitim konusunda değil, sosyal ve siyasi hayatta da eşit haklara sahip olmuşlardır (Yılmaz, 2010).

Atatürk, ilk olarak 1926 yılında medeni kanunu çıkartarak aile içerisindeki eşitsizliği ortadan kaldırmıştır. Kadın artık eşinin veya ailesinin malları üzerinden hak talep edebilme hakkına sahip olmuştur (Eres, 2006).

1930 yılında çıkartılan belediye kanunu ile kadınlara ilk defa seçme ve seçilme hakkı sağlanmıştır. 1933 yılında ise kadınlara muhtar olma ve belediye meclisine seçilme hakkı

sağlanmıştır. Kadınlar 1934 yılında ise milletvekili olma hakkına sahip olmuşlardır (Eres, 2006).

1935 yılındaki seçimlerde kadın milletvekilinin meclisteki sayısı 18, 1939 yılındaki seçimlerde 15, 1943 yılındaki seçimlerde ise 16'dır. Bu sayılardan da anlayacağımız üzere belli düzeyde haklar verilmesine rağmen meclise katılım sayısı çok düşüktür (Göksel, 1993).

Kadınlar birçok çalışma alanında yerini almaya ve devlet kurumlarında kabul görmeye başlamıştır. Kadın hekimler sağlık bakanlığına ilk defa 1930 yılında girmeye hak kazanırken avukat kadınlar ise 1928 yılında baroya girmeye hak kazanmıştır. İlk kadın pilotumuz Sabiha GÖKÇEN'dir (Aydın, 2015).

Sağlık bakanlığı, anne ve çocuk hizmetlerini 1952 yılına vermeye başlamıştır. 1985 yılında Türkiye'nin imzaladığı (CEDAW) Birleşmiş milletler kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesi sözleşmesi 1986 yılında yürürlüğe girmiştir. 1990 yılında ise şiddet gören veya görme ihtimali bulunan kadın ve çocukların konaklayacağı konuk evleri hizmet vermeye başlamıştır. 1995 yılında ise şiddet görenleri koruma derneği Mor Çatı açıldı. 1998 yılında ise 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun yürürlüğe girmiştir (Vikipedia, 2021).

2012 yılında ise şu an kolluk kuvveti bünyesinde Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun (6284) yürürlüğe girerek aktif olarak kullanılmaya başlamıştır.

Cumhuriyet ilan edildikten sonra kadına verilen haklar Türk toplum yapısının değişmesinde ve gelişmesinde önemli katkılar sağladığı yadsınamaz. Günümüze kadar bazı hukuksal ve uluslararası alanda da kadınlar için önemli gelişmeler olduğu görülmektedir (Yavuz, 2015).

1.5. Kadına Yönelik Şiddet

Şiddet kavramı dünya düzeni ortaya çıktığı andan itibaren var olan engellenemeyen bir olgudur. Şiddet genellikle gücünün zayıfa veya gücünün yeteceğini düşündüğü kimselere uyguladığı tehdit ve eylemdir. Şiddet olgusunu sadece fiziksel olarak kavga etmek, taş, sopa ve ateşli silah kullanarak karşı tarafı egale etmek olarak algılamak yanlıştır. İnsanları aşağılamak, küçük düşürmekte bir şiddet türü örneğidir. Aslında şiddet yaşamımızın her alanında bünyemizde barındırdığımız, üstesinden gelemediğimiz bir tehlikedir.

Dünya Sağlık Örgütü'nün şiddet tanımında "güçlü olan tarafın güçsüz olan tarafa isteği dâhilinde gerçek biçimde tehdit etmesi veya herhangi bir eyleme maruz kalan güçsüz bireyde ölüm, psikolojik bozukluk ve yaralanmaya sebep olması veya ihtimali" durumu olarak tanımlanmaktadır (WHO, 2021).

Resmi gazetede yayınlanan 6284 sayılı kanunda ise şiddeti; "Şahısların karşı tarafa gerçekleştirmek istedikleri cinsel, fiziksel, ekonomik ve psikolojik açıdan zarar vermek veya zarar verme ihtimali ile şahısların karşı tarafa hakaret, tehdit ve özgür yaşantılarının şahısların isteği yönünde engelleyecek bütün davranışlar" olarak tanımlanmaktadır. (Resmî Gazete, 28239).

Şiddet konusunun insanlığın bireysel bir sorunu olmayıp toplumsal bir sorun olduğu görülmektedir. Toplumsal bir sorun olarak nitelendirilmesindeki asıl sebep ise bu şiddet türü çoğunlukla eş, çocuk, sevgili ve bakıma muhtaç olan yaşlılara uygulanmasıdır.

Toplumsal bir sorun olarak nitelendirilen şiddet, toplumda yer etmiş olan çocuk büyükten ne görürse onu yapar sözü ile bağdaştırıldığında daha da anlam kazanmaktadır. Bu cümle şiddetin, toplumda ne denli büyük bir sorun olduğunu göstermektedir. Bireylere uygulanan psikolojik, cinsel, fiziksel ve ekonomik şiddet kişilerin yaşam kalitesini düşürdüğü gibi sağlık olarak da olumsuz etkilenmelerine sebep olmaktadır. Kadına yönelik şiddette ise; Erken evlilikler, kadının eşinin ailesi ile yaşaması, ekonomik düzey, eğitim düzeyi, iletişim eksikliği, alkol ve uyuşturucu bağımlılığı, kültürel yapı özellikle kadına yönelik şiddeti arttırdığı görülmektedir.

Kadının kadın olmasından dolayı eşinden, aynı çatı altında yaşadığı sevgilisi nişanlısı, erkek arkadaşı veya erkek kardeşinden görmüş olduğu fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet aile içi ve kadına şiddet olarak adlandırılmaktadır (Ünal ve Gülseren, 2020).

Sadece ülkemizde değil tüm dünyada kadına yönelik gerçekleştirilen şiddet önü alınamaz bir hal aldığı ve en önemli sorunlar arasında yer aldığı bilinmektedir. Şiddet uygulayan bireyin eğitim düzeyinin yüksek olması, kültürlü ve maddi olanaklarının yüksek olması şiddet uygulayan kişi sayısını azalttığını ancak şiddeti tamamen bitirmediği bilinmektedir. Bu durumdan dolayı; devletler, kuruluşlar, dernek ve vakıflar kadına yönelik şiddet konusundan çalışmalarını ve halkı bilgilendirme kampanyalarını arttırdığı bilinmektedir.

Kadına yönelik şiddet olgusu 4 farklı alt başlıklar halinde sınıflandırılmıştır. Bunlar;

1.5.1. Fiziksel Şiddet

Fiziksel şiddet genellikle bireylerin vücut bütünlüğünü bozduğu veya zedeledinden dolayı fark edilmesi en çok gündeme gelmesine neden olmaktadır (Özkan, 2017). Kadına yönelik uygulanan fiziksel şiddet, erkeğin kadına karşı fiziksel gücünü kanıtlamak için kadının fiziksel bütünlüğünü bozacak bir temas ya da bir madde ile karşı tarafa zarar vermek olarak tanımlanmaktadır. Kadına yönelik şiddet türlerinden en yaygın olanı fiziksel şiddet olarak bilinmektedir (Biçer, 2021). Fiziksel şiddetin asıl amacı karşı sindirmek, egale etmek veya bir ceza sistemi olarak görülmesidir (Yılmaz, 2019).

Fiziksel şiddete uğrayan mağdur kadınlarda psikolojik bozukluklar, kendinden utanma, değersiz hissetme, özgüveni kaybetme ve korku gibi olumsuz etkileri görülmektedir (Akkas ve Uyanık, 2016).

Kadına yönelik erkek şahsın gerçekleştirebileceği fiziksel şiddet türleri; tokatlamak, tekme ve yumruk atmak, , hırpalamak, boğazını sıkmak, bağlamak, çeşitli maddeler ile yakmak, ellerini ayaklarını bağlayarak işkence yapmak, sakat bırakmak, ateşli ve kesici-delici aletler ile ölümüne sebep olmaktır (UNFPA, 2016).

Kadınların fiziksel şiddete en çok maruz kaldıkları yerin aile içi olduğu bilinmektedir. Kadınlar evinin düzeni bozulmasın, tanıdıklara veya komşulara rezil olmamak ve korkularından dolayı maruz kaldıkları şiddeti sürekli gizli tutmaktadır (Çalışkan ve Çevik, 2018).

Türkiye’de gerçekleşen aile içi ve kadına karşı işlenen suçların istatistiğine bakıldığında; kadına karşı 2020 yılının ilk altı ayında 51.405, 2019 yılında ise 85.645 kasten yaralama olayının meydana geldiği, 2020 yılının ilk altı ayında 170, 2019 yılında ise 443 kasten öldürme olayının meydana geldiği ve 2020 yılının ilk altı ayında 146, 2019 yılında ise 325 genel güvenliği kasten tehlikeye sokulması olayının meydana geldiği görülmektedir.

Öldürülen kadın sayısının ülkelere göre yüzdesine bakacak olursak, en fazla kadın cinayeti %32 ile Rusya, ikinci sırada %22 ile Amerika, ülkemizde ise kadın cinayeti %5' dir. 2020 yılının ilk 6 ayındaki kadın cinayetine kurban gidenlerin medeni durumları ve çocuk durumuna bakıldığı zaman, vefat eden kadınlarının %60' nın evli, %18' nin boşanmış ve %22' sinin bekâr olduğu, vefat eden kadınların ise %75' nin çocuğunun olduğu, %25' nin ise çocuğunun olmadığı bilinmektedir. 2020 yılının ilk altı ayı gerçekleşen kadın cinayetlerinin %40' nın şüphelisi maktulenin eşi iken, %23' ü aile üyeleri, %3' ü akraba, %22' si sevgilileri, %8' ni ise eski eşleri oluşturmaktadır. 2020 yılının ilk altı ayı kadın cinayetlerinin %63' ü tasarlanarak işlenirken, %37' si ise ani gelişerek işlenmiştir. Kadın cinayetlerinin işleme biçimlerine bakıldığı zaman %83' ünde kesici, delici ve ateşli silah kullanıldığı, %11'inde ise boğarak ve yakarak gerçekleştiği bilinmektedir. 2020 yılının ilk altı ayı kadın cinayetlerinin nedenlerine bakıldığı zaman, %23' nün kıskançlık, %26' sının ani gelişen tartışma, %13' nün boşanmayı kabullenmeme, %8' nin aldattığını düşünmesi gibi nedenler oluşturmaktadır (Anonim, 2020).

1.5.2. Psikolojik (Duygusal) Şiddet

Şiddet yaşamımızın her alanında yer almaktadır. Psikolojik şiddet ise insan bedeninde kalıcı veya belli olan bir iz bırakmadığından dolayı fiziksel ve cinsel şiddete oranla daha az ciddiye alınan bir şiddet türüdür. Cinsiyete bakmaksızın herkes muhakkak psikolojik şiddete maruz kalmıştır. Çünkü herkes tarafından uygulanması en kolay şiddet türüdür.

Psikolojik şiddette uğrayan her bireyde duygu bozukluğu yaşanabilir. Ancak bu durumun kadınlar, çocuklar ve yaşlı kimseler üzerinde etkisinin daha fazla olduğu bilinmektedir. Kadınlar açısından bu konu değerlendirildiğinde çoğunlukla bu şiddet türü aile içinde gerçekleşmektedir. Aile içerisinde psikolojik şiddete maruz kalmayan kadın olmadığı düşünülmektedir (Demirel, 2019). Çünkü psikolojik şiddeti oluşmasına sebep olan eylemlere bakıldığı zaman; tehdit etmek, ailesiyle ve yakın çevresiyle irtibatını kesmek, eve kitlemek, küçük düşürecek şekilde hakaret etmek, çocuklarla iletişimini engellemek, kıskançlıkla sürekli takip etmek veya ettirmek, başka kadınlarla kıyaslamak, alay ederek lakap takmak vb. eylemler görülmektedir (UNFPA, 2016).

Psikolojik şiddet, diğer şiddet türlerinden ayıran başlıca önemli noktaları vardır. Bunlar psikolojik şiddete tek başına maruz kalan kadınlarda herhangi bir fiziksel deformasyon olmadığından dolayı daha silik ve önemsenmemektedir. İkincisi ise fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalan kadınların şiddet süresince psikolojik şiddete de maruz kaldığı bilinmektedir (Demirel, 2019).

Psikolojik şiddet diğer şiddet türleri gibi şiddet eyleminin akabinde belirti göstermemektedir. Psikolojik şiddette, bu belirti zamanla ve şiddetin oranıyla alakalı olarak ilerleyen zamanlarda şiddete maruz kalan kadınlarda ruhsal, sinirsel, korku ve psikolojik açıdan sağlıksal problemlere dönüşmektedir. Ayrıca psikolojik şiddet, kadının kendine öz saygısını yitirmesine fiziksel ve cinsel şiddetten daha fazla kalıcı hasar bırakmasına sebep olmaktadır (Özkan, 2017).

Psikolojik şiddet, devamlı ve yoğun bir şekilde uygulandığı takdirde fiziksel şiddetin kaçınılmaz olduğu görülmektedir (Ceyhun, 2014).

Türkiye'de gerçekleşen aile içi ve kadına karşı işlenen suçların istatistiğine bakıldığında; kadına karşı 2020 yılının ilk altı ayında 35.660, 2019 yılında ise 55.295 tehdit suçunun işlendiği, 2020 yılında ilk altı ayında 11.747, 2019 yılında ise 15.613 hakaret suç

işlendiği, 2020 yılının ilk altı ayında 4.818, 2019 yılında ise 8.025 kötü muamele suçunun işlendiği, 2020 yılının ilk altı ayında 1.436, 2019 yılında ise 2.236 aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali suçu işlendiği ve 2020 yılının ilk altı ayında 993, 2019 yılında ise 1.900 kişiyi hürriyetinden yoksun koyma suçu işlendiği görülmektedir. (Anonim, 2020)

1.5.3. Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet, bir nevi cinselliğin kontrol altında tutulması, bir tür tehdit ve bastırılma olarak kullanılmasıdır. Cinsel şiddet, eşin veya karşı cinsin istemediği halde cinsel ilişkiye mecbur bırakılıp zorlanmasıdır. Cinsel şiddet erkeğin, partnerinin duygu ve düşüncelerini umursamadan ve önemsemeden, onu cinsel ilişkiye zorlaması ve bunu yaparken kendisine verilmiş bir hak olduğunu ve bu konuda erkeğin kadından üstün olduğunu düşünerek yapmasıdır. Erkek bireyin cinsel yönden denetimi elinde tutmak istemesidir (Özkan, 2017).

Cinsel ilişkiye zorlama, cinsel organa zarar verme, başkaları ile ilişkiye girmeye mecbur bırakılması, sürekli aldatılma, gebe kalmaya zorlama ya da kürtaja zorlama da cinsel şiddete verilecek örneklerdir (Akın, 2013).

Cinsel şiddet, kadının istemediği zamanda, mekânda kişinin rızası olmadan zorla meydana gelen fiili saldırıdır. Tecavüz ise sadece fiili olarak saldırıları değil, sözlü ve fiili şiddetin yanında taciz olaylarını da kapsamaktadır. Cinsel şiddeti daha çok fiziki şiddet ile düşünmek mümkündür. Bu iki şiddetinde temelinde toplumda yer etmiş geleneksel figürlerden kaynaklandığı söylenmektedir.

Kadınlık ve erkeklik faktörleri cinsel şiddetin kadınlara yönelik olmasında rol oynamıştır. Özellikle tecavüz aile içinde gerçekleşirse çoğu kesim bu durumu suç olarak görmemekte ve susmaktadır. Çünkü kültürümüzde veya yetiştirilme tarzında kadının erkeği reddetme hakkına sahip olmadığı yer almaktadır (Demiral, 2019). Cinsellik toplumda gizli tutulan, saklanan ve mahrem gibi kavramlarla nitelendirilmiştir. Bu sebeple de cinsel şiddet genellikle gizli tutulmuş ve bu durumda cinsel şiddetin varlığının tespit edilmesini zorlaştırmıştır (Akkas ve Uyanık, 2016). 2005 yılında TCK'nın 102' inci maddesinde cinsel saldırı suçunun eşe karşı işlenmesi halinde ve eşin şikâyetçi olması durumunda 7-12 yıla kadar hapis cezası getirilmiştir (Köseoglu, 2018).

Bu sebeple bir kadın cinsel şiddete maruz kalıyorsa bu konu hakkında konuşmakta en çok güçlük oluşturan bir şiddet türü olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır (Biçer, 2021).

Cinsel şiddetin cinsiyet kavramı yoktur. Çünkü günümüzde erkek bireylerde cinsel saldırıya uğramaktadır. Ancak cinsel saldırıların istatistiğine bakıldığı zaman büyük bir kısmının kadınlara yönelik olduğu görülmektedir. Bunun asıl sebebi namus kavramının sadece kadınlara özgü olduğu düşüncesidir.

Türkiye'de gerçekleşen aile içi ve kadına karşı işlenen suçların istatistiğine bakıldığında; kadına karşı 2020 yılının ilk altı ayında 1.216, 2019 yılında ise 2.142 cinsel saldırı suçunun işlendiği, 2020 yılının ilk altı ayında 1.128, 2019 yılında ise 2.086 cinsel taciz suçunun işlendiği, 2020 yılının ilk altı ayında 7.882, 2019 yılında ise 11.751 fuhşa teşviş, aracılık ve zorlama, 6284 SKM, çocuk düşürtme veya düşürme, kısırlaştırma vb. suçların işlendiği görülmektedir (Anonim, 2020).

1.5.4. Ekonomik Şiddet

Ataerkil toplumlarda evi veya bulunduğu ortamı geçindirmekle sorumlu olan kişi erkektir. Dolayısıyla da maddi imkânları ailesine sunan kişi erkek olmuştur. Bu durumdan dolayı erkek kadına karşı ekonomik açıdan daha üstün olarak gördüğü için veya ailenin gelir kapısı olarak düşündüğü için gelir ve gider konusunda her durumun kendi isteği doğrultusunda olması gerektiğini düşünmektedir. Eski toplumlardan günümüze kadar gelen bir söylem bunun en önemli örneğidir. Büyüklerimiz bir erkeğin bir kızla evleneceği zaman eğer evlendiği kız çalışıyorsa erkeğin maaşı kadından yüksek olmalı ki evindeki aile reisi duruşu bozulmasın denilmektedir. Bu sözden de anlaşılacağı üzere eskilerden günümüze gelen kadının erkeğin parasına karışamaz veya erkek her zaman kadından daha fazla para alması gerekir gibi düşünceler aile içerisindeki ekonomik şiddetin eski zamanlardan günümüze ulaşan en tehlikeli bir şiddet türü olduğunu kanıtlamaktadır.

Eski zamanlardan günümüze kadar gelmekte olan ve devam eden ekonomik şiddette erkek ekonomik kaynakları bir yaptırım aracı olarak görmektedir. Çalışmayan herhangi bir geliri olmayan kadının herhangi bir istediğine karşılık erkek birey kadının istediğini almak için karşılık olarak kadının istemediği bir şeyi yaptırarak ve şart koşarak kadının küçük düşmesi ve istemediği bir şeyi mecburen yapmasına sebep olmaktadır.

Ekonomik şiddet, psikolojik şiddet gibi belli bir zaman sonra ortaya çıkmaktadır. Ancak toplumumuzda fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddetin ne anlama geldiği ve nasıl sonuçlar ortaya çıkardığı bilinmemektedir. Ekonomik şiddet konusunda ise toplumun büyük bir kısmı ne olduğunu ve nasıl sonuçlar doğurduğunu bilmemekte ve eski büyüklerinin dediğinin doğruluğunu tartışmamaktadır.

Kadına yönelik yapılan ekonomik şiddet; idaresi dışında çalıştırma, para harcamasını sınırlandırma, çalışmaktan menetmeye çalışma, ekonomik konularda kadını saf dışı bırakma, kadının parasını zorla elinden alma, gibi çeşitli eylemleri içermektedir. Bu eylemler içerisinde kadın birçok şiddete maruz kalmaktadır. Kadının ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla iş bulması açısından becerilerinin geliştirilmesinin engellenmesi, boşanmadan sonra kadına ve çocuğa verilen nafakanın verilmemesi, maddi kaynaklardan mahrum bırakılması, engelli kadınlar üzerinden maddi yönden istifade edilmesi gibi durumlar örnek verilebilir (Gökkaya, 2011).

Kadınlar üzerinden yapılan her türlü maddi yaptırımlar, ekonomik kaynaklar kadın için bir tehdit içeriyorsa ekonomik şiddet içerisinde yer alır.

1.5.5. Dijital Şiddet

Gelişen, değişen ve zamanın her zerresinde değişmeye ve gelişmeye açık olan küçük yaştaki çocuklardan başlayan ve ölene kadar her kesimin içinde bulunduğu, yararlı kullanılmak istenirse bireyin gelişmesinde ve öğrenmesindeki etkisi tartışılmayacak kadar çok olan ancak yararlı kullanılmadığı zaman bir o kadar da tehlikeli olan sosyal medya günümüzde herkesin kullandığı dijital bir araçtır.

Günümüzde sosyal medyanın haricinde iletişim ve görsel araçların cinsel veya şiddet içerikli yayınları toplum yapısını olumsuz etkilemekle kalmayıp bu durum meşru kılınmaya çalışılmaktadır. Televizyon programları, çizgi filmler, dizi, sinema gazete, oyunlar ve reklamlar çoğunlukla her kesimden bireyin izlediği ve izleyen bireylerinde çoğu zamanda gösterilen hayatı veya olguyu gerçekmiş gibi düşünerek kendi hayatında

bunu uygulamaya çalışmaktadır. Özellikle küçük yaşta çocukların izlediği çizgi filmlerin birçoğunda cinsel içerikli mesajlar bulunduğu buna en güzel örnektir (Zorlu, 2016).

Dijital şiddet; fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet türleri kadar eski bir tarihe sahip değildir. İnternet ve sosyal medya araçları (facebook, instgram, swarm, youtube vb) ortaya çıktığı andan itibaren bu şiddet türünden bahsetmek gerekmektedir. Dijital şiddet cinsiyet ve yaş ayrımı gözetmeksizin her kesim, toplum ve cinsiyete karşı gerçekleşmektedir.

Kadınların sosyal medya ve internette erkeklere oranla daha fazla vakit geçirmeleri bu şiddet türüne erkeklerden daha fazla maruz kaldığını kanıtlamaktadır. Özellikle sosyal medyayı aktif olarak kullanan kadınlar ve belli statü sahibi olan kadınlar diğer kadınlara oranla daha fazla dijital şiddete maruz kalmaktadır (Cebecioğlu ve Altıparmak, 2017).

Dijital şiddet diğer şiddet türlerinin oluşmasında da etken rol oynamaktadır. Örnek vermek gerekirse, erkeğin rahatsız ettiği kadına zorla fotoğraf ya da video yollattırması kadını bu konuda tehdit etmesi ve kadını susturması kadına psikolojik şiddetin oluşmasına sebep olmaktadır. Bu durumu öğrenen kadının ailesi kadına karşı fiziksel şiddet uygulaması ihtimalini arttırmaktadır (Demirel, 2019).

Dijital şiddet; internet, sosyal medya, cep telefonları vb. dijital medya araçlarıyla ısrarla takip edilme ile psikolojik, cinsel veya ekonomik zarar vermeyi amaçlayan saldırılardır (Demirel, 2019). Dijital şiddete kadınların telefonlarına izinsiz girilerek mesajları ve fotoğraflarının şantaj için kullanılması, istemediği ve bilmediği kişiler veya kurumlardan mail almaları, tanımadığı kişilerin kendisini beğenerek mesaj atarak rahatsız etmesi, cinsel içerikli fotoğraflar ve mesajlar, buluşmayı veya konuşmayı gizli bir şekilde kayda alarak yayınlamak ile tehdit etmek örnek olarak verilebilir.

Dijital şiddet önlemi alınmadığı takdirde zamanla diğer şiddet türlerine göre çok daha ciddi boyutlara ulaşılacağı bilinmelidir. Dijital şiddet konusunda halkın bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi gerekmektedir. Bu çalışmalarda sadece devletin değil dernek, vakıf, sosyal kuruluşların ve bireylerinde bu konuda ciddi anlamda katkı sağlaması gerekmektedir (Polat, 2017).

1.6. Kadına Yönelik Şiddet ile Mücadelede Yasal Düzenlemeler

İnsanlığın var oluşundan bu zamana kadar şiddet insanlar için vazgeçilmesi mümkün olmayan olumsuz bir davranış olmuştur. Şiddet herhangi bir kültüre, coğrafyaya, eğitim durumuna ve ekonomik durumuna bağlı olmadan her kesimde görülmektedir. Her durum ve koşulda cinsiyet eşitsizliği olduğu gibi şiddette de cinsiyet eşitsizliği bulunmaktadır. En çok şiddet gören kısmı kadınlar oluşturmaktadır. Kadına yönelik şiddet 1980'li yıllara kadar mahrem, ev içerisinde dışarı çıkmaması, kimse tarafından bilinmemesi gereken bir durum olarak bilinmektedir. Erkek bireyin kadına uyguladığı şiddet sadece kadını değil aile bireylerini de olumsuz etkilemektedir. Toplumun temelini oluşturan aile yapısı ve ailenin temelini oluşturan kadın fiziksel, cinsel, ekonomik ve psikolojik şiddete maruz kaldığından dolayı toplumun yapı taşı oluşturan ailenin bozulmasına sebep olmaktadır. Toplum sağlığını ve aileyi korumak için kadına yönelik gerçekleştirilen şiddetin hukuki açıdan korunması gerekmektedir.

Kadına, yönelik gerçekleştirilen şiddetten dolayı meydana gelen tahribatlar dikkate alındığında yasal, siyasi ve toplumsal düzenlemelerin yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır. Kadına yönelik şiddet konusundaki yasal düzenlemeler, kadın ve erkeğin eşit haklara sahip olduğu durumda şiddetin özellikle kadınlara uygulanan şiddetin

önleyebileceğini ifade etmişlerdir. Devletler sadece kendi sınırları içerisinde değil, tüm ülkeleri kapsayacak bir düzenlemeyi amaçlamışlardır.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede yasal düzenlemeler uluslararası hukukta şu şekilde yer almaktadır;

1946 yılında Birleşmiş Milletler (BM) Kadın Statüsü Komisyonu kurarak, kadınların toplumsal ortamda güçlendirilmesi, cinsiyet eşitsizliğinin ortadan kaldırılması ve kadınların temel hak ve özgürlüklerinin artırılması ve geliştirilmesi için çalışmalar yürütülmüştür ayrıca bu çalışmalara teşvik edilmiştir (Dinçer, 2014). 1952 yılında Kadınların Siyasi Hakları Sözleşmesi, 1957 yılında Evli Kadınların Vatandaşlığı Sözleşmesi, 1962 yılında Evlilikte Rıza ve Asgari Evlilik Yaşı ve Evliliklerin Kayıt Altına Alınması Konusundaki Sözleşme BM tarafından kabul edilmiştir (Özkan, 2017).

BM, 1975-1985 yılları arasını kapsayan 10 yılı “kadın on yılı” olarak ilan etmiştir. Kadınlara karşı şiddet konusunu uluslararası standartlarda belirlemek maksadıyla raporlar hazırlanmıştır. Ancak 1981 yılında CEDAW’da yer alan maddelerinin hiç birinde şiddet konusuna yer vermeden kabul edilmiştir. Sözleşmeyi oluşturan CEDAW komitesi 19 maddeden oluşan karar ile kadına karşı şiddeti insanlar arasındaki ayrımcılıkla ilişkilendirilerek tüm devletleri sorumlu tutmuşlardır. Türkiye 1981 yılında sözleşmeye taraf olurken 1986 yılında iç hukukun bir parçası olmuştur (Anonim, 2020).

CEDAW, kadınıla erkek siyasal, ekonomik ve toplumsal alanda eşitliği sağlanmasını ayrıca kadına karşı her türlü ayrımcılığı tanımlamıştır. Bu durumu tüm ülkelerin uygulamasını ve denetlenmesini de takip etmektedir. Bu sözleşmeye üye ülkeler, kendi hukuksal kanunlarını bu sözleşmeye uygun olarak düzenlemek zorundadırlar. 1999 yılında ise düzenlemeleri daha iyi takip etmek için CEDAW ek ihtiyarı protokolü imzalanmıştır. CEDAW kadına uygulanan ayrımcılığı önlemek amacıyla hazırlanan ve yasal bağlayıcı bulunan tek sözleşmedir (Yıldız-Mart, 2014).

Kadına yönelik şiddetle mücadelede yasal düzenlemeler ulusal metinlerde şu şekilde yer almaktadır;

Türkiye Cumhuriyeti’ni sahip olduğu anayasaya bakacak olursak kadına yönelik şiddetle alakalı herhangi bir madde bulunmamaktadır. Ancak kadınlara yönelik gerçekleşen şiddetin temelinde eşitsizlik mevcut olduğundan dolayı eşitsizlikle ilgili maddeler önem kazanmaktadır (Bozkurt, 2011).

Anayasanın 2. Maddesi Türkiye Cumhuriyeti’nin vatandaşın hak ve hukukuna saygılı bir devlet olduğu vurgulanmaktadır. Bu maddeden de anlaşılacağı üzere kadınların sahip olduğu saygınlığın toplum içerisinde sağlanmasında eksikler olduğu görülmektedir (Bozkurt, 2011).

Anayasanın 5. maddesinde ise vatandaşların refahını, huzurunu ve mutluluğunu sağlamak, bireylerin sahip olduğu hak ve özgürlükleri kısıtlayan etmenleri ortadan kaldırarak bireylerin maddi ve manevi düzeylerini arttırmayı devlet temel amaç edinmiştir. Maddesinden de anlaşılacağı üzere kadınlara verilen hak ve özgürlüklerin kimse tarafından kısıtlanmayacağı ve bunu kısıtlamaya çalışanlarında anayasal bir suç işlediği anlaşılmaktadır (Özçoban, 2018).

Anayasanın 10. maddesinde kanunlar önünde bütün bireylerin eşit olduğu cinsiyet, ırk vb. sebeplerle ayırım gözetilemeyeceğini belirtmektedir. Devlet belirtilen eşitliğin eksiksiz uygulanmasını sağlamakla mükelleftir. Hiçbir topluma veya bireye ayrıcalık tanınmaz. Devletin bütün kurum ve kuruluşları eşitlik ilkesine aykırı hareket edemez. Maddeden de anlaşılacağı üzere herhangi bir ayırım gözetmeksizin kadın ve erkeğin eşit

olduğu vurgulanmıştır (Özçoban, 2018). Ayrıca anayasamızın 10/2 bendinde ise cinsiyet ayrımı gözetmeksizin herkes eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliği sağlamakla mükellef olup aykırı davranmaz. Maddesi eklenerek pozitif ayrımcılığın önünü açmıştır. Kadınlara bu madde ile olumlu gelişmelerin önü açılmıştır (Anonim, 2020).

Anayasamızın 12. maddesinde herkesin temel hak ve hürriyetlere sahip olduğu, ayrıca Anayasamızın 17. maddesinde ise iş engeli ve eziyet yasağı güvence altına alınmıştır. Anayasamızda 2004 yılında 41. maddesinde ise Türk toplumunun temelini aile olduğunu ve temelini eşitlik olduğunu, devletin ailenin devamlılığını sağlamak huzur ve mutluluğunu arttırmak için anne ve çocukların korunmasını sağlamak amacıyla tedbirleri aldığını belirtmektedir. Anayasanın bu maddesinde yapılan değişikliklerle birlikte kadın ve erkek eşitliğine ilişkin çok büyük adımlar atılmıştır (İspir, 2016).

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda kadınların ekonomik, fiziksel ve cinsel suçlara maruz kaldıklarında şüphelilerine verilecek cezaları kapsamaktadır. TCK'nın amacı; kişi hak ve özgürlüklerini, kamu düzen ve güvenliğini, hukuk devletini, kamu sağlığını korumak ve suç işlenmesini önlemektir. TCK ile kadına yönelik işlenen suçlar geliştirilmiş, bu suçların cezaları arttırılmıştır. Bunlar;

- TCK'nın 82. maddesi; kasten öldürme suçunun töre saikiyle işlenmesi halinde, üst soy, alt soy, eşe karşı, hamile olan bayana karşı işleyen kişi ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılır (namus ve töre cinayetlerinde ceza indirimi kaldırılmıştır) (Akın, 2013).
- TCK'nın 84.maddesi; bireyi intihar etmesine sebep olan, başka bireyin intihar etmesini ya da intiharına herhangi bir şekilde destek olan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır (kimi durumlarda erkek şahıs kadını öldürmek yerine psikolojik baskı yaparak intihar etmesine neden olmaktadır. Bu madde böyle durumların önüne geçmek amacıyla çıkarılmıştır) (Akın, 2013).
- TCK'nın 86.maddesinde; kasten yaralama suçu üst soy, alt soy ve eşe karşı işlenirse ceza yarı oranında artırılır (kasten yaralama suçunun kadına yönelik ve aile bireylerine karşı işlenmesi ağırlaştırıcı sebep sayılmıştır) (Akın, 2013).
- TCK'nın 87. maddesi; kasten yaralama suçunun hamile bayana karşı işlenmesi ve çocuğunun vaktinden öncesi doğması ya da düşmesi neden olması halinde cezanın ağırlaştırılmış hali uygulanır (kadına yönelik fiziksel şiddetin ağırlaştırılmış hali olup, ceza indirimlerinin önüne geçilmesi hedeflenmiştir) (Anonim, 2018).
- TCK'nın 95. maddesinde: İşkence suçunun eşe karşı, gebe kadına karşı işlenmesi ve çocuğunun vaktinden önce doğmasına veya düşmesine neden olması halinde cezanın ağırlaştırılmış hali uygulanır (İşkence suçu insanlık onurunu had safhada zedeleyen bedensel ve ruhsal açıdan acı çekmesine veya aşağılanmasına sebep olan bir davranıştır. Kadına yapılan bu eylemler ağırlaştırıcı sebep olarak kabul edilmiştir) (Anonim, 2018).
- TCK'nın 96. maddesi: Eziyet suçunun eşe karşı işlenmesi halinde cezanın ağırlaştırılmış hali uygulanır (Bir kimsenin hem beden hem de ruhen sağlığının bozulması ile meydana gelen bozukluğunu sebebidir eziyet suçudur. Eşe karşı işlenmesi halinde ağırlaştırıcı sebep olarak sayılmıştır) (Anonim, 2018).
- TCK'nın 109. maddesinde: Kişiyi hürriyetlerinden yoksun bırakma suçunun eşe karşı işlenmesi halinde ceza artırılır (Kişiyi özgürlüğünden yoksun bırakarak bu suçun eşe karşı işlenmesi halinde hem psikolojik açıdan hem

de fiziksel şiddet içermesi sebebiyle ağırlaştırıcı hal uygulanmıştır) (Anonim, 2018).

- TCK'nın 232. maddesinde: Kötü muamale suçu aynı konutta birlikte yaşadığı kişilerden birine karşı işlenirse ceza arttırılır (Erkeğin beraber yaşadığı kadına kötü muamele suçu işlemesi halinde cezası artırılır) (Anonim, 2018).

TCK'da kadına yönelik işlenen diğer suçlara bakıldığı zaman, 230. maddesinde belirtilen çok sayıda evlilik ve hileli evlenme suçu, 233. maddesinde belirtilen bakım ve destek olma yükümlülüğünün yerine getirilmemesi suçu, 102. maddesi cinsel saldırı suçu ve 105. maddesi cinsel taciz suçudur (Anonim, 2020).

1998 yılından 8 Mart 2012 yılına kadar ülkemizde 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair kanun, kadına yönelik şiddet kapsamında kullanılmaktaydı. Ancak 4320 sayılı kanunun kapsam bakımından ve kadınları korunması konularında yetersiz kaldığından dolayı 8 Mart 2012 tarihinden itibaren 6284 sayılı kanun olan Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair kanun yürürlüğe girmiştir (Bozkurt ve Şener, 2011).

6284 sayılı kanun amacı; kadınlara karşı gerçekleştirilen şiddeti veya gerçekleştirilme ihtimali bulunan şiddeti önlemek ve ayrıca aile içerisindeki bireylerin ısrarlı takibine maruz kalan kişilerin korunması için alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemek olduğu görülmektedir (6284 Sayılı Kanun'u).

6284 sayılı kanun uygulama aşamasında şiddette maruz kalmış kadınlara ulaşmada ve haklarında uygulanan tedbir kararlarının ne olduğunu, tedbir kararlarında verilecek hizmetlerin neler olduğunu açıkça belirtilmiştir. Mağdurların sahip olduğu koruyucu ve önleyici tedbire riayet etmeyen kişiler için caydırıcı cezalar verilmiştir. Sorumluluk sadece bir kuruma değil, kurum ve kuruluşlar, STK'lar, dernek ve vakıflara da sorumluluk verilmiştir. 6284 sayılı kanun uygulayıcıları ise mülki amir, kolluk kuvveti ve hâkimlerdir (Yıldız-Martı, 2014).

6284 sayılı kanun şiddet gören veya şiddet görme ihtimali olan kadınları korumak için tedbir kararlarının neler olduğunu ve neleri kapsadığından bahsetmektedir. Bu tedbir kararları koruyucu ve önleyici tedbir kararlarıdır. 6284 sayılı kanunun 3. Maddesinde mülki amir tarafından alınabilecek koruyucu tedbir kararları bulunmaktadır. 3. Maddesinin a ve ç bentlerini gecikmesinde sakınca bulunan hal kapsamında kolluk amiri reysen verebilmektedir. Verilen koruyucu tedbir kararı diğer mesai saatinde mülki amirin onayına sunulur. Mülki amir ise 48 saat içerisinde onaylar. Onaylanmayan tedbir kararları 48 saat içerisinde kendiliğinden kalkmaktadır. 6284 sayılı kanunun 3. Maddesi şu şekilde olduğu görülmektedir;

a) Tedbir kararı uygulanan şahısa ve çocuklarına bulunduğu ikamette ya da talep edilen başka bir yerde kalma imkânı sağlamak

b) Yapılacak yardımların gizli kalması şartıyla geçici olarak maddi destek sağlanması

c) Psikolojik olarak, hukukî açıdan ve/veya sosyal bakımdan dolayı rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi

ç) Tedbir kararı uygulanan şahsın hayati tehlikesi bulunması durumunda şahsın talebi üzerine veya kolluk kuvvetinin risk görmesi halinde reysen tedbir kararı uygulaması

d) Tedbir kararı uygulanan şahsın sahip olduğu çocukları var ise gerekli görülmesi halinde çalışma hayatına katılmasını desteklemek için dört ay, eğer korunan

kişi çalışıyorsa iki ay ile sınırlı olmak şartıyla 16 yaşından küçük olmayan çocuklar için her yıl düzenlenen asgari ücretin yarısını geçmemek ve belgelendirmek şartıyla kreş imkânı sağlanmak

6284 sayılı kanunun 4. Maddesinde hâkim tarafından koruyucu tedbir kararı yer almaktadır. 4. Maddesi şu şekilde olduğu görülmektedir;

a) Çalıştığı kurumun değiştirilmesi

b) Kişinin tedbir kararı aldığı şahısla beraber yaşadığı ikametinden talep olması halinde başka bir ikamet belirlenmesi

c) 2001 yılında yürürlüğe giren Türk Medenî Kanunundaki hükümlerin olması durumunda korunan şahsın talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması

ç) Hayati tehlikesi devam eden korunan şahsın tehlikesi alınan önlemlerle engellenemeyeceği ve alınan tedbirlerin yeterli olmadığı görüldüğünde korunan şahsın aydınlatılmış rızasını alarak 2007 tarihli tanık koruma hükümlerine göre korunan şahsın kimlik ve diğer bilgilerinin değiştirilmesi

6284 sayılı kanunun 5. Maddesinde hâkim tarafından önleyici tedbir kararı verilen maddeler yer almaktadır. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde a,b,c,d bentlerini kolluk amiri alabilir. Kolluk amiri evrakı en geç bir sonraki mesai saatinde hâkim onayına sunar. Hâkim onayı 24 saat içerisinde onaylar. Onaylanmayan tedbir 24 saat içerisinde kalkar. 6284 sayılı kanunun 5. Maddesi şu şekilde olduğu görülmektedir;

a) Tedbir kararı uygulanan kişiye yönelik hakaret ve tehdit içerikli söylem veya hareketlerde bulunulmaması

b) Beraber yaşadığı ikametden veya bulunduğu ortamdaki biran önce uzaklaştırılması ve beraber yaşanan ikamet tedbir kararı isteyen şahsa tahsis edilmesi

c) Tedbir kararı isteyen şahısların yaşadıkları ikametgâhlarına, eğitim gördükleri okullarına veya çalıştıkları iş yerlerine yaklaşmaması

ç) Şahısların Çocukları ile ilgili daha önceden alınmış bir karar var ise bu kararın uygulanma aşamasında refakatçi gözetiminde gerçekleşmesi veya kararın kısıtlanması veya tamamen ortadan kaldırılması

d) Tedbir amacıyla korunan şahsın yakınları veya akrabalarına şiddet unsuru gerçekleşmemiş olsa dahi, kişisel ilişki halleri harici çocuklara yaklaşmaması

e) Koruma altına alınan vatandaşın kendisine ait özel eşyalarına herhangi bir zarar veya ziyanın verilmemesi gerektiği

f) Koruma altında bulunan bireylerin kullanmış olduğu telefon ve sosyal medya aracılığı ile huzursuzluk veya rahatsızlık teşkil etmemesi

g) Kişinin kendisine ait olan silahı kolluk kuvvetlerine teslim etmesi

ğ) Şahsın görevi icabıyla taşımak zorunda olduğu silahı kendi kurumuna teslim etmesi

h) Tedbir kararı talep edilen şahsın, tedbir kararı isteyen bireye alkol uyuşturucu veya uyarıcı madde kullandığı zaman yaşadığı yerlere yaklaşmama ve yaşanan bağımlılığın hastaneye yatmak dâhil tedavisini yapılması

1) Şahsın muayene ve tedavi amacıyla herhangi bir sağlık kuruluşunda tedavisinin yapılması

Tedbir kararları, şiddet gören kadının, ŞÖNİM veya kolluk görevlileri ya da Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine verilir. Tedbir kararları en çabuk ve en hızlı ulaşılabilecek birim vasıtasıyla talep edilebilir. Tedbir kararı en fazla 6 ay verilir. Ancak şiddet uygulama tehlikesi devam ediyorsa mağdur bayan kolluk kuvveti, ŞÖNİM veya savcılıktan talep üzerine tedbir kararını uzatabilir veya tedbir kararı şeklini değiştirebilir. Tedbir kararlarında kadının beyanı esas olarak alınır ve herhangi bir şekilde delil ve belge aranmaz. Tedbir kararları kolluk tarafından mağdur ve şüpheliye ayrı ayrı tebliğ edilir. Şüpheli şahsa tedbir kararına uymadığı zaman hapis cezasına mahkûm edileceği bilgisi verilir ve tebliğ imzalatılır. Ancak talep edilen tedbir kararı hâkim tarafından ya da mülki amir tarafından reddedilirse, sadece mağdur şahsa tebliğ edilir. Şüpheli şahsa bu konu ile ilgili bilgi verilmez ve tebliğ yapılmaz. Şüpheli şahıs, verilen tedbir kararına iki hafta içerisinde itiraz edebilir ve mahkemeden çıkan sonuç kesindir. Tedbir kararı verilen şüpheli şahıs silah taşımaya zorunlu olan kamu görevini ifa etse dahi kurumu tarafından tedbir süresi bitene kadar silahına el konulur. Tedbir kararı bittiğine dair belge verilmediği takdirde silahını geri alamaz.

6284 sayılı kanun 4320 sayılı kanun eksikliklerini ve açıklarını kapatmak için düzenlenmiştir. Ancak bakıldığı zaman bunu tam anlamıyla yerine getirememiştir. Kadına yönelik şiddetten çok ailenin korunmasını temel aldığı görülmektedir (Anonim, 2018).

6284 sayılı kanun bünyesinde kurulan Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) şiddet gören mağdur kadınlara karşı verilen tedbir kararlarının uygulanmasına ve güçlendirilmesine yönelik destekleyici danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin verildiği, kolluk güçleri ve adliye iş birliği içerisinde 24 saat hizmet veren bir birimdir.

Mağdur bayan şahıs ister kolluk kuvvetine ister savcılığa bir şiddet konusunda ya da şiddet görme ihtimali durumu müracaatı halinde bu müracaat hakkında ŞÖNİM'e bilgi verilir. ŞÖNİM, tedbir kararı verilen şahısların bilgilerini tutarak bilgi bankası oluşturmaktadır. Mağdur olan bayanların barınma, geçici maddi yardım, sağlık, adli yardım hizmetlerini diğer kurumlar vasıtasıyla giderilmesini koordine eder. Mağdur bayan istediği takdirde ŞÖNİM vasıtasıyla da tedbir kararlarını talep edebilmektedir. Ancak tedbir kararlarını reysen değil mahkeme ve mülki amir onayıyla verebilmektedir. Reysen verebilme yetkisi sadece kolluk kuvvetlerinde bulunmaktadır.

ŞÖNİM, 6284 sayılı kanun kapsamında şiddetin sonlanması amacıyla diğer kurum, kuruluş, vakıf ve STK'lar ile iş birliği yapmaktadır. Ayrıca vatandaşların bilgilendirilmesi için çalışmalar yapmaktadır. ŞÖNİM şiddet gören mağdurlara iş bulma meslek edinme gibi becerileri kazanmasında yardımcı olmaktadır. Bunun yanında tedbir kararı uygulanan şahısları tedbir sürecinde tedbir kararının sonuçlarını takip etmektedir. Ayrıca alkol, öfke, uyuşturucu vb. diğer bağımlılıkları ve davranışları bulunan şahıslara eğitim verilmesi ve tedavi olması gibi etkinlikler yapmaktadır.

1.7. Sosyal Medyanın Kadına Yönelik Şiddet Üzerindeki Etkisi

Kadına yönelik şiddetin son zamanlarda hem sayısı artarken, hemde niteliği artmaya başlamıştır. Kadına yönelik şiddetin toplumda görünür ve gündemde olmasını sağlayan ana faktörlerden birisinin medya olduğu belirtilmiştir. Medya bir konuyu olduğu gibi değil, olması gerektiği gibi yani; reyting veya çok tıklanma ve çok okunma gibi faktörleri göz önünde bulundurarak ekonomik sağlama yollarını aramaktadır (Biçer, 2021).

Televizyon, dergi, gazete, internet ve sosyal medyada, kadına yönelik şiddet olaylarına ayrı bir önem vermektedir. Buradaki önem genellikle konunun hassaslığı ve halkı bilinçlendirme amaçlı olmayıp ticari amaç gözetildiği görülmektedir. Şiddete maruz kalan kadın, şiddetin nedeni olarak haberleştirilmektedir (Biçer, 2021).

Toplumumuzda yaşayan her kesimden insan, internet ve sosyal medyayı aktif olarak kullanmaktadır. Yapılan haberler ve paylaşımlar şiddeti normal bir olgu gibi değerlendirerek toplumun bilinçaltına yerleştirmeye çalışılmaktadır. “kocanın işsiz olması, öfkesine yenik düşmesi, kadının evini terk etmesini kendine yediremeyen koca” gibi cümleler kullanılarak, şiddeti hak ettiği şeklinde bir düşüncüyü ortaya çıkartmaya çalışılmaktadır. Bu durumda da erkek kadına karşı ayrı bir psikolojik şiddet uygulayarak kadına korkutma politikası uygulamaktadır (Sargın, 2012). Toplumda kadına yönelik şiddetin sadece fiziksel ve cinsel şiddetten ibaretmiş gibi algılanmasında sosyal medyanın etkisi büyüktür.

Sosyal medyada kadın iki farklı kimlikle yer aldığı görülmektedir. Bunlardan ilki, Anadolu kadını olarak görülen cefakâr, fedakâr ve ailesi için herşeyi göze alan anne sıfatıdır. Örnek vermek gerekirse kadınlar medyada ve reklamlarda anne ve eş olma görevleri ile ekrana gelmektedir. Bu durumda kadınlar ev temizliği, bulaşık, yemek ve çocuk bakma gibi etmenlerle bağdaştırarak kadınların yerinin ev ve ailesi olduğunu bilinçaltına empoze edilmektedir (Çelenk, 2010). Kadınların diğer bir kimliği ise cinsel kimliğidir. Örnek vermek gerekirse kadınlar reklamlarda ilgi çekici bir araç ve açık giyimli olarak kullanılmaktadır. Bir başka deyişle kadınlar ticari bir mal olarak görülmektedir (Cihan, 2020). Bu iki kimliği harici siyasi, ekonomik, ulusal ve uluslararası başarıları çok fazla medyada yer almadığı görülmektedir (Fidan, 2000).

Sosyal medyanın kullanımı kişilerin amaç, istek ve yaralanma biçimlerine göre farklılık göstermektedir. Her alanda olduğu gibi sosyal medyada da cinsiyet eşitsizliği görünür bir şekilde bulunmaktadır. Kadınların sosyal medya, iletişim sistemlerine katılım ve bunlara ulaşabilirliği medyada kadının belli kalıplara sokulmak istenmesi, şiddet içeren özellikle cinsel bir obje olarak lanse ettirilmesi ve kadının imajı küçültücü içerikler üretilmesi mevcut cinsiyet eşitsizliğinin devamını sağladığı ve güçlendirildiği görülmektedir (KSGM, 2008).

Şiddet konusuna en çok yer veren görsel iletişim aracı televizyondur (Palabıyıkoglu, 1997). Özellikle görsel medya araçları ve sosyal medya şiddeti meşrulaştıran bir güç haline dönüştürmektedir. Toplumumuzun geleceğini oluşturan çocuklar bu program, dizi ve filmleri izleyerek büyümekte ve ilk gücünü gösterecekleri kişi kız kardeşleri veya eşleri olmaktadır.

1.8. Literatür Araştırması

Cebecioğlu ve Altıparmak (2017), yaptıkları çalışmada teknolojinin yaygınlaşıp geliştiği bir dönemde teknolojik aletlerle fazla etkileşim içerisinde yetişen üniversitede eğitim gören öğrencilerinin sosyal medyadaki uygulamalar üzerinden dijital şiddete yönelik algı ve tavırlarını belirlemesini amaçlamıştır. Çalışmaya katılan bireylerin sosyal medyayı aktif olarak kullandığını ayrıca bazı katılımcıların sosyal medya olmadan yaşayamayacağını ve sosyal medyanın hayatlarını yönlendirdiğini belirtmiştir. Dijital şiddet konusunda ise; katılımcıların maruz kaldıkları şiddeti gizleme veya uygulamayı kaldırdıkları ve sosyal medyada asla kendilerini güvende hissetmediklerini dile getirmiştir. Ancak katılımcıların sosyal medya ve internet kullanırken bilgi paylaşımına hala devam ettiği ve bilgi erişimini sınırlandırarak kendi güvenliklerini sağlama eğiliminde oldukları belirlenmiştir. Çalışmadan anlaşılabileceği üzere katılımcılar kendilerini internet ve sosyal medyada güvensiz hissetmesine rağmen bu uygulamaları kullanmaya devam ettiklerini iddia etmiştir.

İnam ve Şahin (2020), yaptıkları çalışmada, kadına yönelik şiddet haberlerinin yazılı medyada nasıl temsil edildiği ile ilgili sistematik analiz yapmayı amaçlamışlardır. Çalışma sonucunda, kadına yönelik gerçekleşen şiddet haberlerinde medya kanallarının toplumda yaşayan bireyleri bilinçlendirme ve toplumsal duyarlılık kazanmasında yetersiz kaldığı bulguları tespit edilmiştir. Kadına yönelik gerçekleştirilen şiddetin toplumsal bir sorun olmadığı bireysel bir sorun olarak değerlendirilip sunulduğu, medya mensuplarının kadına yönelik şiddet konusunda sosyal sorumluluklarını yerine getirmede bilinçlendirilmesi ve yasalar ile kontrolünün sağlanması vurgulanmaktadır.

Şimşekcan (2018) çalışmasında kadınların maruz kaldıkları siber şiddetin sıklığını, türlerini ve şiddeti etkileyen faktörlerini incelemektedir. Çalışmaya katılan bireylerin yarısından çoğunun dijital şiddete maruz kaldığı anlaşılmaktadır. Kadınların çoğunun sosyal medya ve internet üzerinden istenmeyen mesaj veya cinsel içerikli mesajlara maruz kaldığı anlaşılmaktadır. Siber şiddete en fazla maruz kalan kısım üniversite mezunu kadınların olduğu belirlenmiştir. Ayrıca karşı cins ile ilişkisi olan kadınların diğer kadınlara oranla daha fazla şiddete maruz kaldığı anlaşılmıştır. Dijital şiddete maruz kalan kadınların en çok verdiği tepki önemsememe veya olayı unutma olduğu tespit edilmiştir.

Köse ve Akyazı (2020), araştırmasında kadın cinayetlerinin yeteri kadar yer alıp almadığı, yeteri kadar paylaşım yapıp yapılmadığı ve verilen cezaların yeterli bulunup bulunmadığı ile ilgili 840 katılımcıya sorular sorarak çıkarımlarda bulunmuştur. Anket sonucunda katılımcıların kadın cinayetleri konusunda sosyal meydanın daha etkin kullanılması gerektiği alınan tedbirlerin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğu kendi sosyal medya hesaplarından kendi çaplarında kadın cinayetleri konusunda paylaşım yaptıkları tespit edilmiştir.

Cihan (2020), tarafından yapılan çalışmanın amacı; kadına yönelik şiddet haberlerinin kitle iletişim araçlarında rahatça kullanılmasını engellemek ve farkındalık yaratmaktır. Birden çok haber gazetesinin aynı kadına kadın cinayeti konusunu işlerken bir cinayet vakası olarak kalmamış aynı zamanda din, ahlak, iktidarın kadına yönelik uyguladığı politikalar gibi ideolojilerin var olduğu ve topluma yön verdiği ve bu ideolojilere katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Yıldırım (2019), çalışmasında Türkiye’de yaşayan aktif olarak internet ve sosyal medyayı kullanan kadınların dijital şiddeti, dijital şiddetin nedenlerini ve dijital şiddetle nasıl karşılaştıklarını saptamayı ve bununla nasıl mücadele ettiklerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda sosyal medya ve internete ne kadar iletişim aracı

olarak görülse de sosyal medyanın kadınlara güvenli bir alan sunmadığı, kendilerini sosyal medya ortamında özgür bir ifade ortamının olmadığı kadınlara yönelik şiddetinde sistematik bir şekilde sosyal medya tarafından devam ettiği tespit edilmiştir. Ayrıca yapılan çalışmada kadınların hukuka güvenmediklerini, kendi aralarındaki dayanışmanın daha güvenli olduğunu düşünerek ifşa yöntemini ortaya çıkarttıkları görülmüştür.

Avcı ve Güdekli (2018), yaptıkları çalışmada farklı ideolojiye sahip üç gazetenin kadın cinayeti ve kadına yönelik şiddet içerikli haberlerini inceleyerek söylem farklılıklarını ele almayı ve haberleri ne şekilde oluşturduklarını tespit etmeyi amaçlamışlardır. Çalışmada kadına karşı şiddet ve kadın cinayetlerinin sebepleri, politikalar ve çözümleri, incelenen gazeteler tarafından olaylar aynı olmasına rağmen, gazetelerde kullanılan kelimeler, üslup ile haberi farklı yorumlandığı, ideolojilerine yakın siyasi kişilerin haber metinlerini şekillendirdiği tespit edilmiştir. Ayrıca farklı ideolojilere sahip gazetelerin söylemlerinde ve yorumlarında farklılık olduğu belirtilmiştir.

Görgün-Baran ve ark. (2017) çalışmalarında televizyon kanallarının haber bültenlerinde kadına şiddet haberlerinin medyaya nasıl verildiği kadına şiddet sorununun çözümüne herhangi bir katkı sağlamakta mı? yoksa geçmişten günümüze kadar gelen ataerkil kültürü devam ettirmekte mi? sorularına yanıt aramışlardır. Çalışmada medyanın haber kanallarının kadına şiddet haberlerini sunarken şiddet kısmını uzun süre vermesi ve bu görüntüyü tekrarlaması, ayrıca bu şekilde şiddet gören kadınlara yardımcı olacak bilgilerinin verilmemesi kadına şiddeti arttıran ve şiddetin görünürlüğünü ortaya çıkaran bir etmen olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca şiddet haberlerinde şüpheliyi kahraman yapan ve mağdur kadını kurbanlaştıran eril bir dil kullanıldığını ve ataerkil değerleri onaylayan bir yapıda olduğunu, sorumluluk üstlenmediğini belirlemişlerdir. Medyanın kendine ait eril bir dile sahip olduğunu ve bunu haberi okutmak, izlettirmek ve ekonomik kazanç sağlamak için kullanıldığını tespit etmişlerdir.

Konuk (2019), çalışmasında üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanımları, şiddeti nasıl tanımladıkları, sosyal medyada şiddet içerikli paylaşımları gördüklerinde ne yaptıkları ve hissettikleri ile ilgili bir saha çalışması yapmıştır. Çalışmada, katılımcıların şiddet denildiği zaman fiziksel şiddeti tanımladıkları, psikolojik şiddeti betimleme yapamadıklarını ve psikolojik şiddetin dile getirilmediği söylenmiştir. Sosyal medyada şiddet içerikli paylaşımların ve oyunların katılımcıları şiddete yönelttiği vurgulanmıştır. Sosyal medyada katılımcıların karşılaştıkları şiddet paylaşımlarına üzüntü, öfke ve kızma davranışlarını gösterdiğini tespit etmiştir.

Ceyhan (2014), çalışmasında kadına yönelik şiddet haberlerinin nasıl ele alındığı ve gazetelerde ne kadar yer bulduğunu araştırmıştır. Medyanın kadına şiddet haberlerinde şiddeti taraflı yansıttığı, şiddet haberlerinde kadın edilgen erkek ise etken olarak temsil edilmekte olduğu, medya organlarının yaptıkları haber ve magazin programları ile tecavüzü ve şiddeti meşrulaştırarak kadınlara daha fazla zarar verdiği, ayrıca kadınların işsizlik, sağlık ve sosyal güvenceden yoksunluk, eğitimsizlik gibi sorunları üçüncü sayfa ya da magazin malzemesi olarak önemsizleştirildiğini tespit etmiştir. Ayrıca, kadınların başarılı oldukları konuları haberlerde kısa ve küçük bir detay olarak verirken, kadına şiddet konusunu ana sayfada verdiği ve kadın mağduriyetinin daha fazla haber niteliği taşıdığı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında kadına yönelik şiddet haberlerini sunarken kadının cinselliğini ön plana çıkartarak şiddeti meşrulaştırmaya çalışıldığını ve gazetelerin kadına şiddet konulu haberlerinin birbirine yakın üslup ve şiddet dozuyla verildiğini gözlemlemiştir.

2. BÖLÜM

MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Araştırmanın yeri ve zamanı

Anket araştırması 15 Haziran 2021 ve 1 Temmuz 2021 tarihleri arasında Çorum il merkezinde yaşayan gönüllü bireyler üzerinde gerçekleştirilmiştir.

2.2. Araştırmanın örnekleme

Çorum ilinde yaşayan, çalışmaya dâhil edilme kriterlerine uyan ve çalışmayı katılmayı kabul eden 552 gönüllü birey araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Araştırmaya başlamadan önce örneklem büyüklüğünü belirlemek için güç analizi yapılmıştır ve anket araştırmasına minimum 384 gönüllünün katılmasının yeterli olacağı belirlenmiştir. Çalışma öncesinde örneklem büyüklüğünü hesaplayabilmek için 0,05 anlamlılık seviyesinde (%95 güven aralığı ile) yapılan güç analizi sonucunda elde edilen sayıdan daha fazla katılımcıya ulaşılmıştır. Araştırmaya toplam 552 gönüllü birey katılmıştır. Örneklem büyüklüğü aşağıda verilen formül kullanılarak hesaplanmıştır.

n: Örneklem büyüklüğü

N: Evren birim sayısı = 200000

P: Evrendeki X'in gözlenme oranı = 0,5

Q (1-P): X'in gözlenmeme oranı = 0,5

Z_α: α=0.05 için kritik tablo değeri = 1,96

d= Örneklem hatası = 0,05

$$n = \frac{N \cdot Z_{\alpha}^2 \cdot P \cdot Q}{d^2 \cdot (N-1) + Z_{\alpha}^2 \cdot P \cdot Q}$$

$$n = \frac{200000 \cdot 1,96^2 \cdot 0,5 \cdot 0,5}{(0,05)^2 \cdot (200000 - 1) + 1,96^2 \cdot 0,5 \cdot 0,5} = 384$$

Anket çalışmasına gönüllülerin dâhil edilme kriterleri: Sağlıklı, 18 yaş ve üzeri, bayan bireylerden gönüllü olanlar belirlenmiştir ve bu kriterleri sağlayanlar çalışmaya dâhil edilmiştir.

Anket çalışmasına gönüllülerin dâhil edilmeme kriterleri: Anket sorularını yanıtlamayacak düzeyde hastalığı bulunanlar, cinsiyeti erkek olanlar ve 18 yaş altında bulunan bireyler olarak belirlenmiştir ve bu kriterleri sağlayanlar çalışma dışında tutulmuştur.

2.3. Veri toplama araçları

Araştırmada “Sosyal medyanın kadına yönelik şiddet üzerine etkisi ve dijital şiddet hakkında anket formu” kullanılmıştır. Araştırmaya başlamadan önce araştırmada kullanılan anket formu uzman görüşleri doğrultusunda oluşturulmuştur.

Çalışma hakkında anket katılımcılarına bilgi verilerek, gönüllü onamları alındıktan sonra veriler; “Sosyal medyanın kadına yönelik şiddet üzerine etkisi ve dijital şiddet hakkında anket formu” kullanılarak elde edilmiştir. Veriler online Google anket aracılığıyla elde edilmiştir. Anketin online olarak yapılmasının nedeni yeni tip koronavirüs pandemisi.

2.3.1. Sosyal medyanın kadına yönelik şiddet üzerine etkisi ve dijital şiddet hakkında anket formu

Sosyal medyanın kadına yönelik şiddet üzerine etkisi ve dijital şiddet hakkında anket formu, 8 sosyo-demografik tanımlayıcı soru, 7 sosyal medya hakkında soru ve 9 dijital şiddet hakkında soru olmak üzere toplam 24 sorudan oluşmaktadır. Anket formu Ek-1’de verilmiştir.

2.4. İstatistiksel analizler

Tez çalışmamızda anket kullanılarak elde edilen verilerin istatistiksel analizleri SPSS (Versiyon 22.0, SPSS Inc., Chicago, IL, USA, Lisans: Hitit Üniversitesi) paket programı yardımıyla yapılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler kategorik veriler için sayı ve yüzde (%) olarak, sürekli değişkenler için veri dağılımına bağlı olarak ortalama±standart sapma (minimum-maksimum) kullanılarak raporlanmıştır. Anket sonucunda elde edilen verilerin kategorik değişkenler arasındaki oran karşılaştırmaları ve ilişki analizleri çapraz tablodaki hücrelerin beklenen frekanslarına bağlı olarak Ki-kare testi veya Fisher exact testi ile incelenmiştir. İstatistiksel anlamlılık düzeyi için $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.

2.5. Etik kurul onayı

Çalışmaya başlamadan önce Hitit Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu’ndan 07.06.2021 tarihli 2021-69 sayılı kararıyla etik kurul onayı alınmıştır (Ek 2). Araştırma öncesi araştırmaya katılacak gönüllü kadın bireylere çalışmanın amacı ve anket katılımı için yapmaları gerekenler anlatılmıştır (Aydınlatılmış Onam ilkesi). Gönüllü bireylere araştırmaya katılma konusunda özgür oldukları (Özerkliğe Saygı ilkesi) ve bireysel bilgilerinin başkalarıyla paylaşılmayacağı konusunda güvence verilmiştir (Gizlilik ve Gizliliğin Korunması ilkesi).

3. BÖLÜM

ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE TARTIŞMA

3.1. Anket sonuçlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Çalışmaya toplam 552 kadın katılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması $33,35 \pm 9,66$ (12-75) olarak hesaplanmıştır. Katılımcılara ilişkin sosyo-demografik özelliklerin dağılımı Tablo 3.1’de verilmiştir. Katılımcıların mesleklerine göre dağılımları Tablo 3.2’de sunulmuştur. Ayrıca katılımcıların günlük internet kullanım sıklığı, kaç yıldır sosyal medya kullandığı ve günlük sosyal medya kullanım sıklığına ilişkin tanımlayıcı istatistikleri Tablo 3.3’te sunulmuştur.

Çizelge 3.1. Anket katılımcılarının sosyo-demografik özelliklerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler

			n	%
Medeni durumunuz	Evli		324	58,7
	Bekar	İlişki Var	48	8,7
		İlişki Yok	158	28,6
		İlişki Var	4	0,7
	Dul	İlişki Yok	18	3,3
Eğitim durumunuz	Okuryazar		4	0,7
	İlkokul		19	3,4
	Ortaokul		28	5,1
	Lise		94	17
	Ön lisans		71	12,9
	Lisans		299	54,2
	Yüksek lisans		33	6
	Doktora veya Tıpta Uzmanlık		4	0,7
Gelir durumunuz	Çalışmıyor		233	42,2
	3000TL ve altı		58	10,5
	3000 - 5000 TL		112	20,3
	5000 - 10000 TL		132	23,9

	10000 TL ve üzeri	17	3,1
	İl Merkezi	456	82,6
Yaşadığınız yer	İlçe Merkezi	75	13,6
	Köy/Kasaba	21	3,8
Toplam		552	100

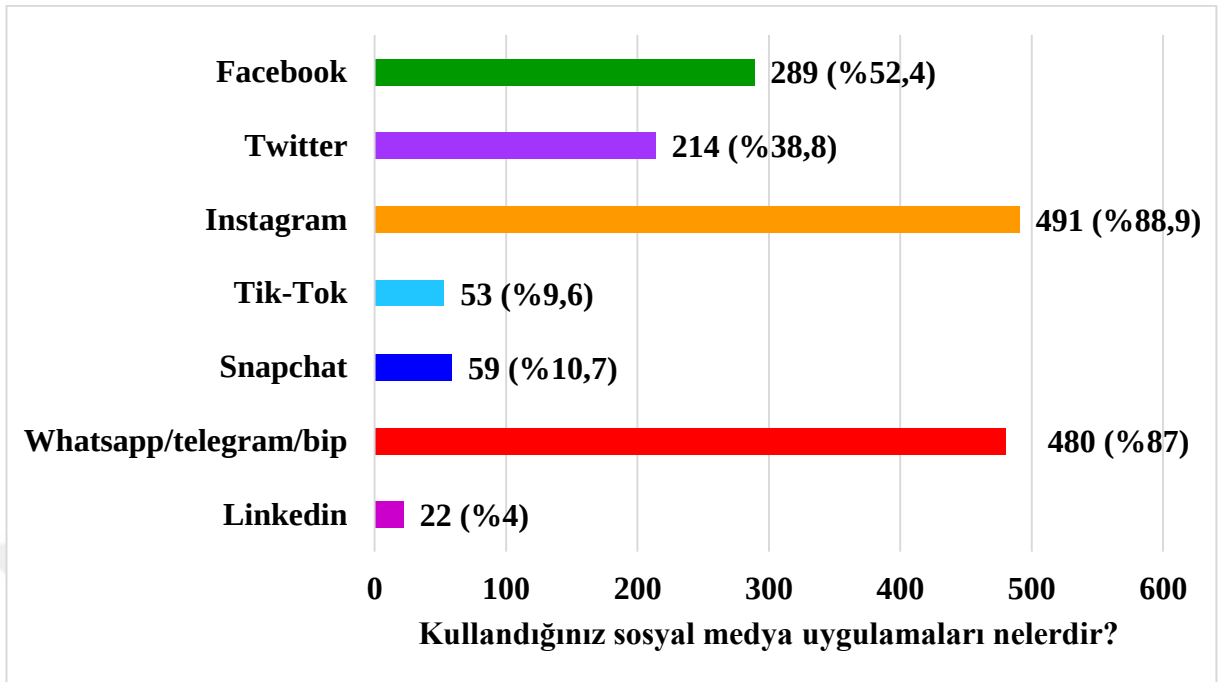
Çizelge 3.2. Anket katılımcılarının mesleklerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler

		n	%
Mesleğiniz	Öğrenci	100	18,1
	Akademisyen	5	0,9
	Hekim/Eczacı/Dış Hekimi	12	2,2
	Öğretmen	90	16,3
	Mühendis/Mimar	6	1,1
	Muhasebeci-Mali Müşavir	19	3,4
	Esnaf/Serbest Meslek/İşadamı	12	2,2
	Polis/Askeri personel/Hakim/Savcı	28	5,1
	Diğer Memur	65	11,8
	Ev hanımı	129	23,4
	Diğer	86	15,6
Toplam		552	100

Çizelge 3.3. Anket katılımcılarının günlük internet kullanım sıklığı, kaç yıldır sosyal medya kullandığı ve günlük sosyal medya kullanım sıklığına ilişkin tanımlayıcı istatistikler

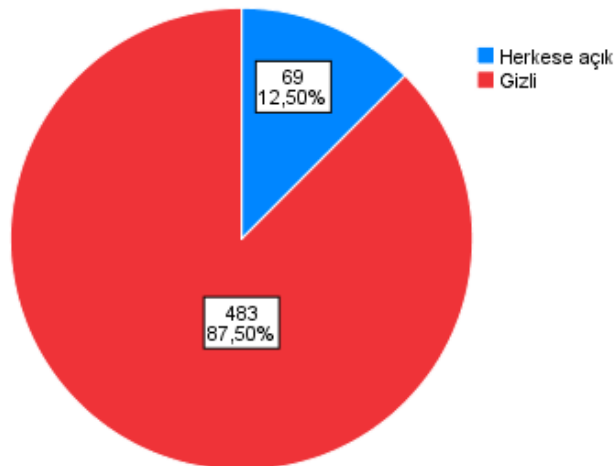
		n	%
Günlük internet kullanım sıklığınız (Eğitim, Haber, Youtube, Sosyal medya, Facebook, Instagram, Twitter vb.)	1 saatten az	52	9,4
	1-3 saat	214	38,8
	3-5 saat	188	34,1
	5-10 saat	76	13,8
	10 saatten fazla	22	4
Kaç yıldır sosyal medya (Facebook, Instagram, Twitter vb.) kullanıyorsunuz?	1 yıldan az	34	6,2
	1-3 yıl	54	9,8
	3-5 yıl	106	19,2
	5-10 yıl	231	41,8
	10 yıldan fazla	127	23
Günlük sosyal medya kullanım sıklığınız (Facebook, Instagram, Twitter vb)	1 saatten az	124	22,5
	1-3 saat	230	41,7
	3-5 saat	143	25,9
	5-10 saat	48	8,7
	10 saatten fazla	7	1,3
Toplam		552	100

“Kullandığınız sosyal medya uygulamaları nelerdir?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin çubuk grafiği şekil 3.1’de gösterilmiştir. Kadınların %88,9’u instagram, %87’si whatsapp/telegram/bip, %52,4’ü facebook ve %38,8’i twitter kullandığını belirtmiştir.

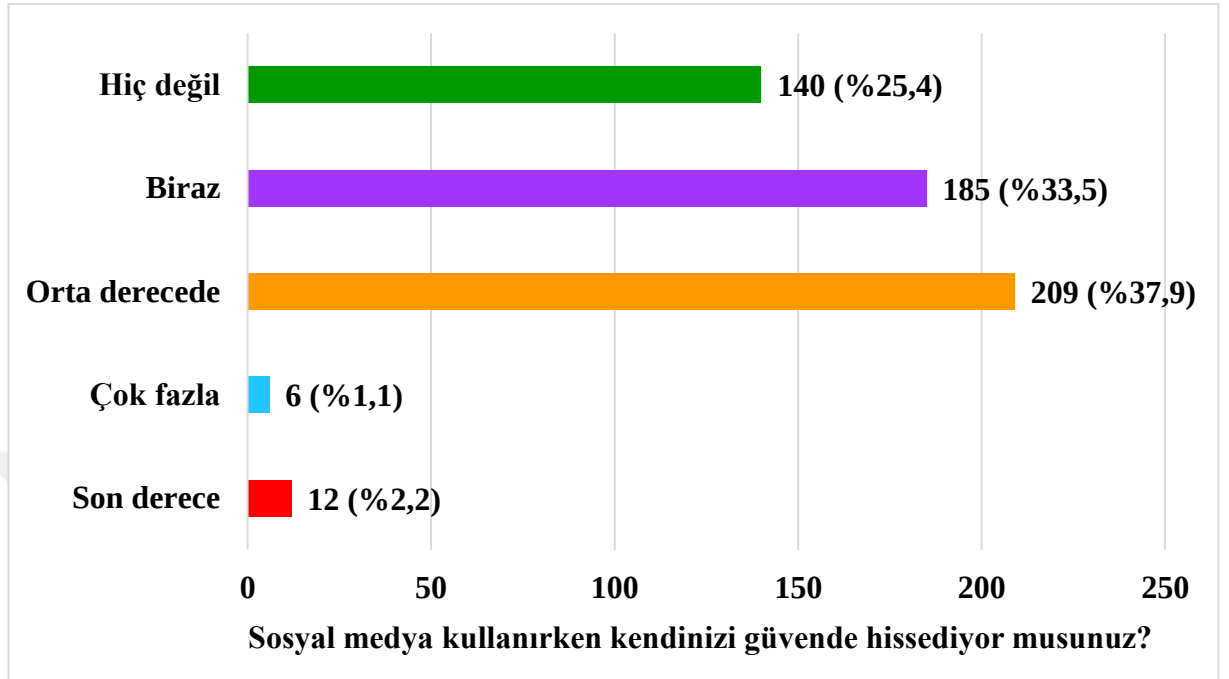
Şekil 3.1. “Kullandığınız sosyal medya uygulamaları nelerdir?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin çubuk grafiği

“Sosyal medya hesaplarınızı herkese açık mı yoksa gizli mi kullanıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin daire grafiği Şekil 3.2’de gösterilmiştir. Kadınların %87,5’i sosyal medya hesaplarını gizli kullandığını belirtmiştir. Kadınların sadece %12,5’i sosyal medya hesaplarını herkese açık kullandığını belirtmiştir.

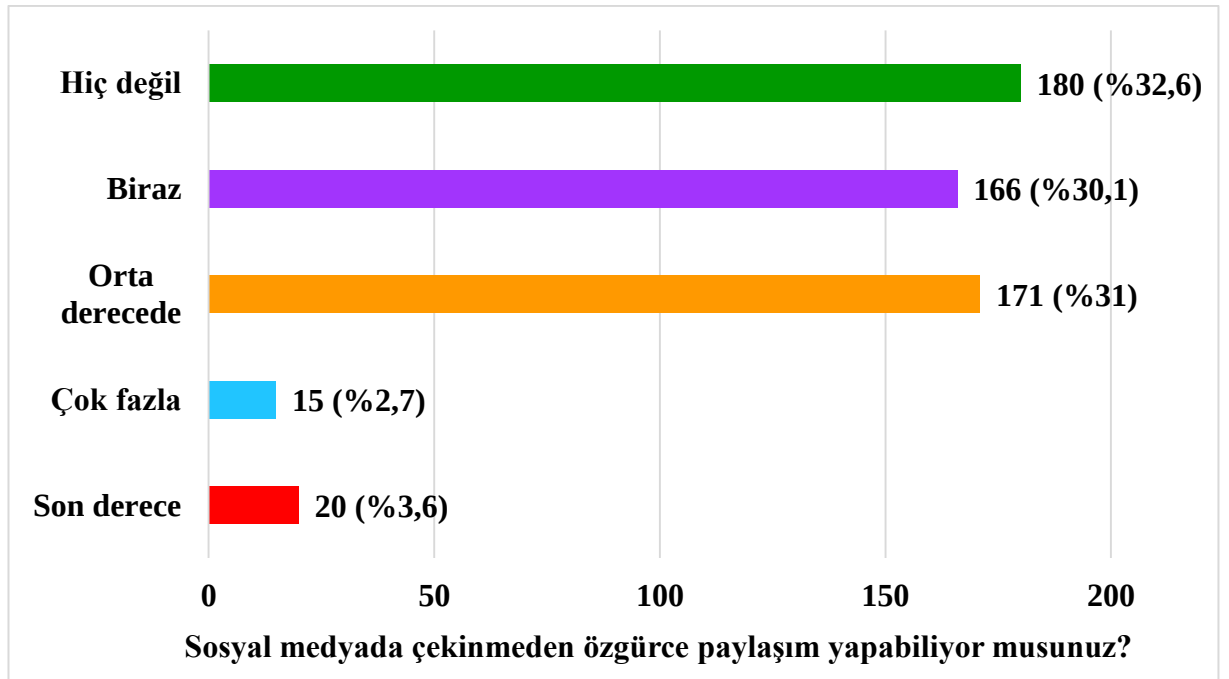
Şekil 3.2. “Sosyal medya hesaplarınızı herkese açık mı yoksa gizli mi kullanıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin daire grafiği

“Sosyal medya kullanırken kendinizi güvende hissediyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin çubuk grafiği şekil 3.3’de gösterilmiştir.

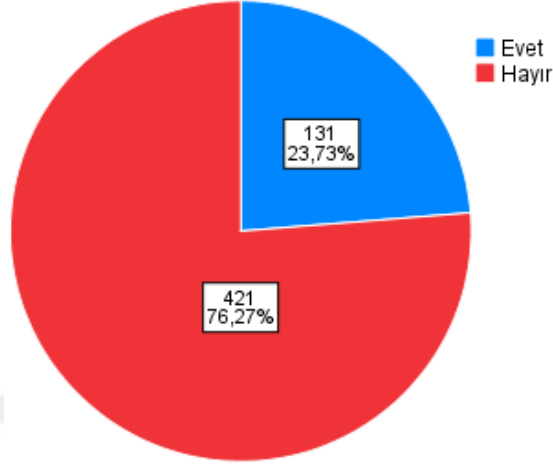
Şekil 3.3. “Sosyal medya kullanırken kendinizi güvende hissediyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin çubuk grafiği

“Sosyal medyada çekinmeden özgürce paylaşım yapabiliyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin çubuk grafiği şekil 3.4’de gösterilmiştir.

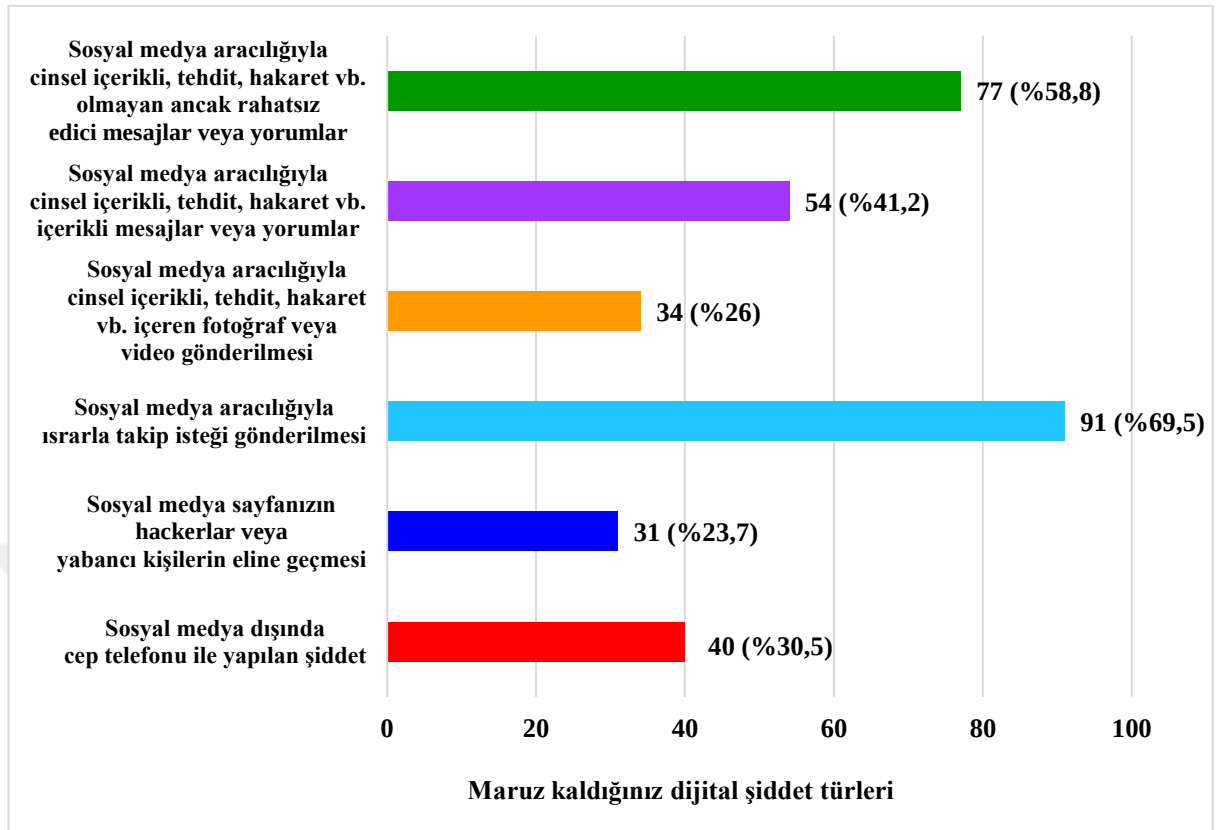
Şekil 3.4. “Sosyal medyada çekinmeden özgürce paylaşım yapabiliyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin çubuk grafiği

“Dijital şiddete maruz kaldınız mı?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin daire grafiği Şekil 3.5’de gösterilmiştir. Kadınların %76,27’si dijital şiddete maruz kalmadığını, %23,73’ü ise dijital şiddete maruz kaldığını belirtmiştir.

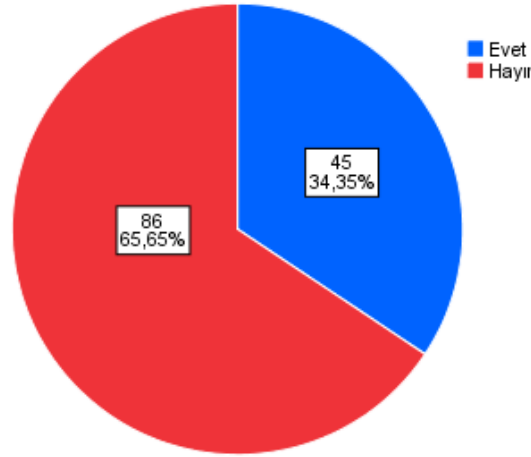
Şekil 3.5. “Dijital şiddete maruz kaldınız mı?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin daire grafiği

“Maruz kaldığınız dijital şiddet türleri” sorusuna verilen cevaplara ilişkin çubuk grafiği şekil 3.6’da gösterilmiştir. Kadınların %69,5’i sosyal medya aracılığıyla ısrarla takip isteği gönderildiğini, %58,8’i sosyal medya aracılığıyla cinsel içerikli, tehdit, hakaret vb. olmayan ancak rahatsız edici mesajlar veya yorumlar gönderildiğini, %41,2’si sosyal medya aracılığıyla cinsel içerikli, tehdit hakaret vb. içerikli mesajlar veya yorumlar gönderildiğini, %30,5’i sosyal medya dışında cep telefonu dijital şiddete maruz kaldığını, %26’sı sosyal medya aracılığıyla cinsel içerikli, tehdit hakaret vb. içeren fotoğraf veya video gönderildiğini ve %23,7’si sosyal medya sayfanın hackerlar veya yabancı kişilerin eline geçtiğini belirtmiştir.

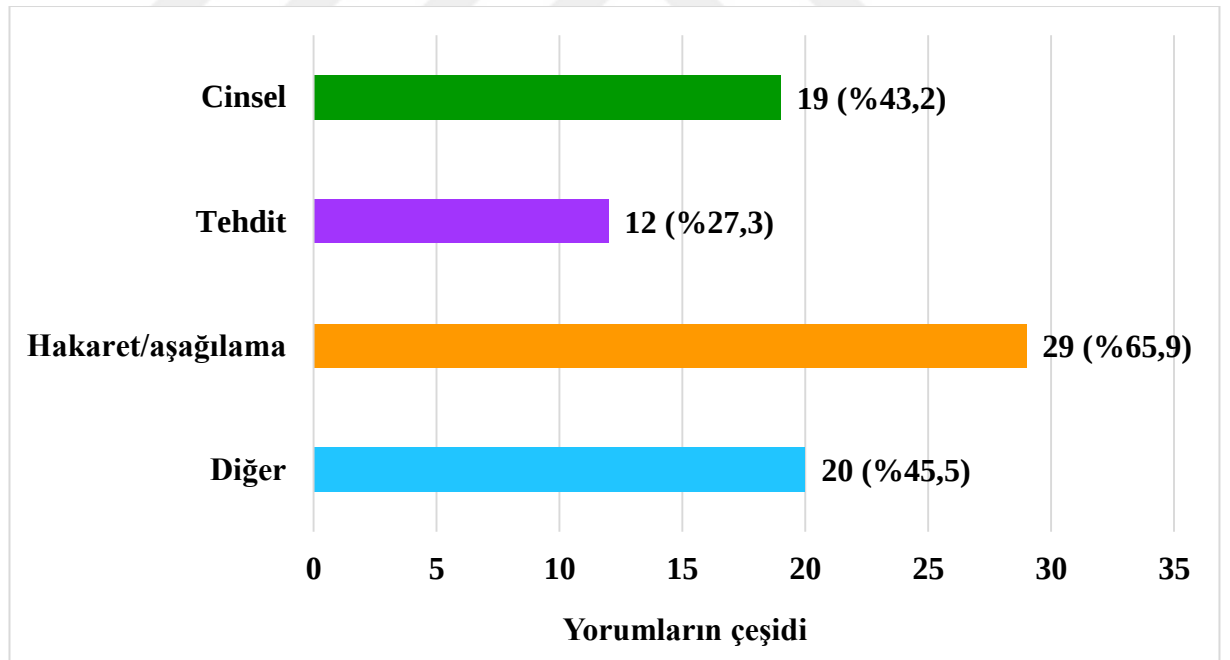
Şekil 3.6. “Maruz kaldığınız dijital şiddet türleri” sorusuna verilen cevaplara ilişkin çubuk grafiği

“Sosyal medyada yapmış olduğunuz fotoğraf video, hikaye vb. paylaşımlarınıza uygun olmayan yorumlar yapıldı mı?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin daire grafiği Şekil 3.7’de gösterilmiştir. Kadınların %65,65’i sosyal medyada yaptığı fotoğraf video, hikaye vb. paylaşımlarına uygun olmayan yorumlar yapılmadığını, %34,35’i ise sosyal medyada yaptığı fotoğraf video, hikaye vb. paylaşımlarına uygun olmayan yorumlar yapıldığını belirtmiştir.

Şekil 3.7. “Sosyal medyada yapmış olduğunuz fotoğraf video, hikaye vb. paylaşımlarınıza uygun olmayan yorumlar yapıldı mı?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin daire grafiği

“Yorumların çeşidi” sorusuna verilen cevaplara ilişkin çubuk grafiği şekil 3.8’de gösterilmiştir. Kadınların %65,9’u sosyal medyada yaptığı fotoğraf video, hikaye vb. paylaşımlarına ilişkin Hakaret/aşağılama içeren uygun olmayan yorumlar yapıldığını belirtmiştir.

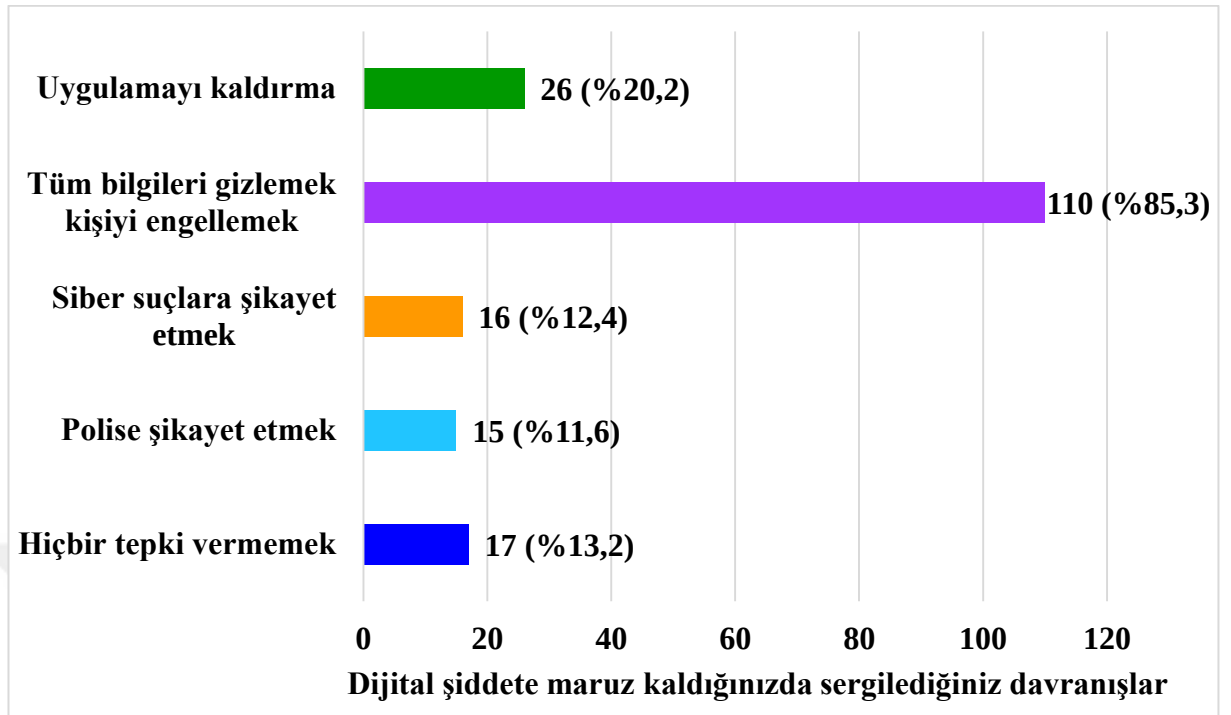

Şekil 3.8. “Yorumların çeşidi” sorusuna verilen cevaplara ilişkin çubuk grafiği

Çizelge 3.4.. Dijital şiddete maruz kalan katılımcıların “Sizi rahatsız edecek şekilde tarafınıza cinsel içerikli, tehdit, hakaret vb. içerikli mesajlar/e-mailler, fotoğraflar, videolar gönderildi mi?”, “Size ait fotoğraflar, videolar veya bilgiler rızanız dışında internet ortamında yayıldı mı?” ve “Fiziksel özelliklerinizle, cinsel kimliğinizle ya da farklı bir özelliğiniz ile ilgili size rahatsız eden yorumlar yapıldı mı?” sorularına verdikleri cevaplara ilişkin tanımlayıcı istatistikler

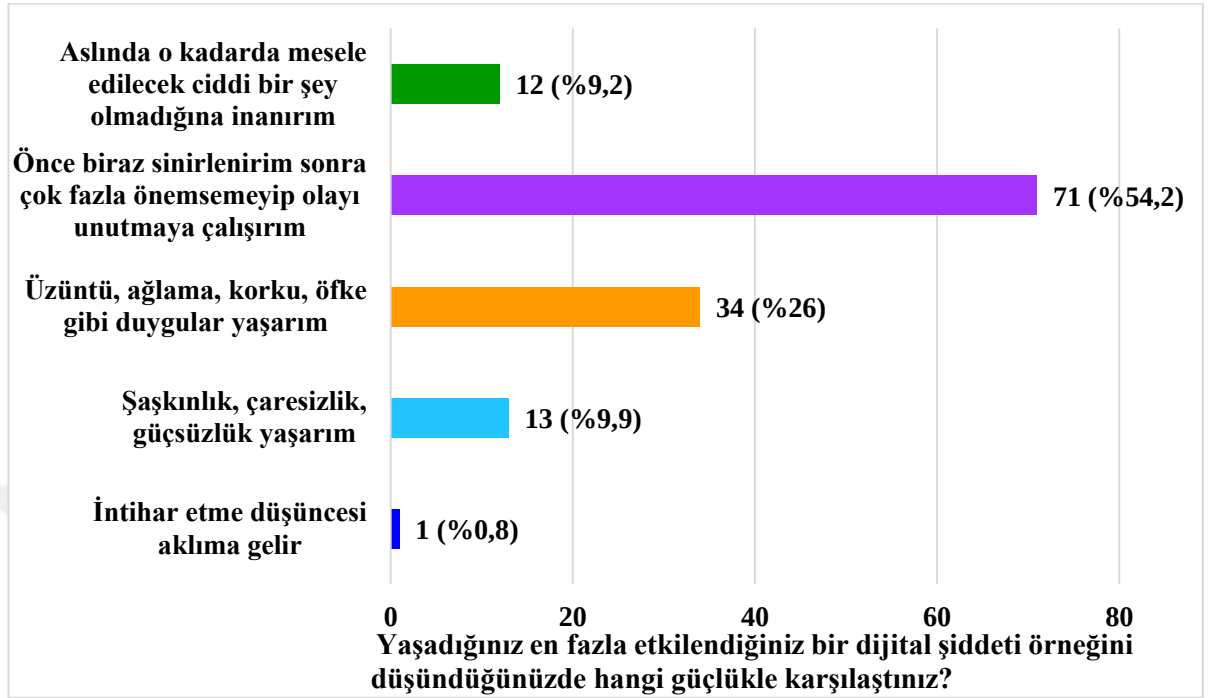
		n	%
Sizi rahatsız edecek şekilde tarafınıza cinsel içerikli, tehdit, hakaret vb. içerikli mesajlar/e-mailler, fotoğraflar, videolar gönderildi mi?	Evet	62	47,3
	Hayır	69	52,7
Size ait fotoğraflar, videolar veya bilgiler rızanız dışında internet ortamında yayıldı mı?	Evet	21	16
	Hayır	110	84
Fiziksel özelliklerinizle, cinsel kimliğinizle ya da farklı bir özelliğiniz ile ilgili size rahatsız eden yorumlar yapıldı mı?	Evet	60	45,8
	Hayır	71	54,2
Toplam		131	100

“Dijital şiddete maruz kaldığınızda sergilediğiniz davranışlar” sorusuna verilen cevaplara ilişkin çubuk grafiği şekil 3.9’da gösterilmiştir. Kadınların %85,3’ü tüm bilgilerimi gizlerim ya da kişiyi engellerim cevabını vermiştir. Kadınların %20,2’si uygulamayı kaldıracağını belirtmiştir.

Şekil 3.9. “Dijital şiddete maruz kaldığınızda sergilediğiniz davranışlar” sorusuna verilen cevaplara ilişkin çubuk grafiği

“Yaşadığınız en fazla etkilendiğiniz bir dijital şiddeti örneğini düşündüğünüzde aşağıdaki hangi güçlkle karşılaştınız?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin çubuk grafiği şekil 3.10’da gösterilmiştir

Şekil 3.10. “Yaşadığınız en fazla etkilendiğiniz bir dijital şiddeti örneğini düşündüğünüzde aşağıdaki hangi güçlükle karşılaştınız?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin çubuk grafiği

3.2. Anket soruları arasında ilişki araştırmaları

Dijital şiddete maruz kalan kadınlar ile dijital şiddete maruz kalmayan kadınların yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($P < 0,001$; Çizelge 3.5). Dijital şiddete maruz kalan kadınların yaşlarının dijital şiddete maruz kalmayan kadınların yaşlarından anlamlı daha küçük olduğu görülmüştür.

Çizelge 3.5. Katılımcıların yaşları ile dijital şiddete maruz kalma durumları arasındaki ilişki

	Dijital şiddete maruz kaldınız mı?	N	Ort.±SS	Medyan (min-max)	P değeri
Yaş	Evet	131	30,56±8,428	30 (15-52)	<0,001
	Hayır	421	34,22±9,863	34 (12-75)	

Mann-Whitney U Test

Kadınların medeni durumları ile dijital şiddete maruz kalma oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($P < 0,001$; Çizelge 3.6).

Çizelge 3.6. Katılımcıların medeni durumları ile dijital şiddete maruz kalma durumları arasındaki ilişki

		Dijital şiddete maruz kaldınız mı?		Total
		Evet	Hayır	
Medeni durum	Evli	n	49	324
		%	15,1%	100%
	Bekâr	n	69	206
		%	33,5%	100%
	Dul	n	13	22
		%	59,1%	100%
Total		n	131	552
		%	23,7%	100%

*Ki-kare test $\chi^2 (2) = 39,311$; $P < 0,001$

Bekâr ya da dul olan kadınların ilişki durumları ile dijital şiddete maruz kalma oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunamamıştır ($P=0,278$; Çizelge 3.7).

Çizelge 3.7. Bekâr ya da dul olan katılımcıların ilişki durumları ile dijital şiddete maruz kalma durumları arasındaki ilişki

		Dijital şiddete maruz kaldınız mı?		Total
		Evet	Hayır	
Bekâr/Dul ise ilişki durumu	Yok	n	60	176
		%	34,1%	100%
	Var	n	22	52
		%	42,3%	100%
Total		n	82	228
		%	36%	100%

*Ki-kare test $\chi^2 (1) = 1,177$; $P = 0,278$

Kadınların yaşadığı yer ile dijital şiddete maruz kalma oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunamamıştır ($P=0,313$; Çizelge 3.8).

Çizelge 3.8. Katılımcıların yaşadığı yer ile dijital şiddete maruz kalma durumları arasındaki ilişki

		Dijital şiddete maruz kaldınız mı?		Total
		Evet	Hayır	
Yaşadığınız yer/İkametgah	Köy/Kasaba	n	5	21
		%	23,8%	100%
	İlçe Merkezi	n	23	75
		%	30,7%	100%
	İl Merkezi	n	103	456
		%	22,6%	100%
Total	n	131	421	552
	%	23,7%	76,3%	100%

*Ki-kare test $\chi^2 (2) = 2,323$; $P=0,313$

Kadınların gelir durumu ile dijital şiddete maruz kalma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($P=0,018$; Çizelge 3.9).

Çizelge 3.9. Katılımcıların gelir durumları ile dijital şiddete maruz kalma durumları arasındaki ilişki

		Dijital şiddete maruz kaldınız mı?		Total
		Evet	Hayır	
Gelir durumunuz	Çalışmıyor	n	50	233
		%	21,5%	100%
	3000 TL ve altı	n	21	58
		%	36,2%	100%
	3000-5000 TL	n	34	112
		%	30,4%	100%
	5000-10000 TL	n	24	132
		%	18,2%	100%
	10000 TL ve üzeri	n	2	17
		%	11,8%	100%
Total	n	131	421	552
	%	23,7%	76,3%	100%

*Ki-kare test $\chi^2 (4) = 11,960$; $P=0,018$

Kadınların eğitim durumları ile dijital şiddete maruz kalma oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunamamıştır ($P=0,064$; Çizelge 3.10).

Çizelge 3.10. Katılımcıların eğitim durumları ile dijital şiddete maruz kalma durumları arasındaki ilişki

		Dijital şiddete maruz kaldınız mı?		Total	
		Evet	Hayır		
Eğitim durumunuz	İlköğretim	n	4	47	51
		%	7,8%	92,2%	100%
	Lise	n	23	71	94
		%	24,5%	75,5%	100%
	Ön Lisans	n	19	52	71
		%	26,8%	73,2%	100%
	Lisans	n	78	221	299
		%	26,1%	73,9%	100%
	Lisansüstü	n	7	30	37
		%	18,9%	81,1%	100%
	Total	n	131	421	552
		%	23,7%	76,3%	100%

*Ki-kare test $\chi^2 (4) = 8,891$; $P=0,064$

Kadınların dijital şiddete maruz kalma durumları ile sosyal medya kullanırken kendilerini güvende hissetme oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunamamıştır ($P=0,876$; Çizelge 3.11).

Çizelge 3.11. Katılımcıların dijital şiddete maruz kalma durumları ile sosyal medya kullanırken kendilerini güvende hissetme durumları arasındaki ilişki

			Sosyal medya kullanırken kendinizi güvende hissediyor musunuz?					Total
			Hiç değil	Biraz	Orta derecede	Çok fazla	Son derece	
Dijital şiddete maruz kaldınız mı?	Evet	n	31	49	48	1	2	131
		%	23,7%	37,4%	36,6%	0,8%	1,5%	100%
	Hayır	n	109	136	161	5	10	421
		%	25,9%	32,3%	38,2%	1,2%	2,4%	100%
Total	n		140	185	209	6	12	552
	%		25,4%	33,5%	37,9%	1,1%	2,2%	100%

*Fisher exact test $P=0,876$

Kadınların dijital şiddete maruz kalma durumları ile sosyal medyada çekinmeden özgürce paylaşım yapabilme oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunamamıştır ($P=0,513$; Çizelge 3.12).

Çizelge 3.12. Katılımcıların dijital şiddete maruz kalma durumları ile sosyal medyada çekinmeden özgürce paylaşım yapabilme durumları arasındaki ilişki

			Sosyal medyada çekinmeden özgürce paylaşım yapabiliyor musunuz?					Total
			Hiç değil	Biraz	Orta derecede	Çok fazla	Son derece	
Dijital şiddete maruz kaldınız mı?	Evet	n	46	33	42	3	7	131
		%	35,1%	25,2%	32,1%	2,3%	5,3%	100%
	Hayır	n	134	133	129	12	13	421
		%	31,8%	31,6%	30,6%	2,9%	3,1%	100%
Total	n		180	166	171	15	20	552
	%		32,6%	30,1%	31,0%	2,7%	3,6%	100%

*Ki-kare test $\chi^2(4) = 3,275$; $P=0,513$

Kadınların günlük internet kullanım sıklığı ile dijital şiddete maruz kalma oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($P<0,001$; Çizelge 3.13).

Çizelge 3.13. Katılımcıların günlük internet kullanım sıklığı ile dijital şiddete maruz kalma durumları arasındaki ilişki

		Dijital şiddete maruz kaldınız mı?		Total
		Evet	Hayır	
Günlük internet kullanım sıklığınız (Eğitim, Haber, Youtube, Sosyal medya, Facebook, Instagram, Twitter vb.)	1 saatten az	n	7	45
		%	13,5%	86,5%
	1-3 saat	n	40	174
		%	18,7%	81,3%
	3-5 saat	n	45	143
		%	23,9%	76,1%
	5-10 saat	n	30	46
		%	39,5%	60,5%
	10 saatten fazla	n	9	13
		%	40,9%	59,1%
	Total	n	131	421
		%	23,7%	76,3%

*Ki-kare test $\chi^2(4) = 20,030; P < 0,001$

Kadınların yıl bazında sosyal medya kullanma süresi ile dijital şiddete maruz kalma oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($P=0,001$; Çizelge 3.14).

Çizelge 3.14. Katılımcıların yıl bazında sosyal medya kullanma süresi ile dijital şiddete maruz kalma durumları arasındaki ilişki

		Dijital şiddete maruz kaldınız mı?		Total
		Evet	Hayır	
Kaç yıldır sosyal medya (Facebook, Instagram, Twitter vb.) kullanıyorsunuz?	1 yıldan az	n	5	29
		%	14,7%	85,3%
	1-3 yıl	n	8	46
		%	14,8%	85,2%
	3-5 yıl	n	23	83
		%	21,7%	78,3%
	5-10 yıl	n	48	183
		%	20,8%	79,2%
	10 yıldan fazla	n	47	80
		%	37%	63%
	Total	n	131	421
		%	23,7%	76,3%

*Ki-kare test $\chi^2 (4) = 17,624; P=0,001$

Kadınların günlük sosyal medya kullanım sıklığı ile dijital şiddete maruz kalma oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($P<0,008$; Çizelge 3.15).

Çizelge 3.15. Katılımcıların günlük sosyal medya kullanım sıklığı ile dijital şiddete maruz kalma durumları arasındaki ilişki

		Dijital şiddete maruz kaldınız mı?		Total	
		Evet	Hayır		
Günlük sosyal medya kullanım sıklığınız (Facebook, Instagram, Twitter vb)	1 saatten az	n	23	101	124
		%	18,5%	81,5%	100%
	1-3 saat	n	45	185	230
		%	19,6%	80,4%	100%
	3-5 saat	n	44	99	143
		%	30,8%	69,2%	100%
	5-10 saat	n	15	33	48
		%	31,2%	68,8%	100%
	10 saatten fazla	n	4	3	7
		%	57,1%	42,9%	100%
Total	n	131	421	552	
	%	23,7%	76,3%	100%	

*Ki-kare test $\chi^2 (4) = 13,776; P=0,008$

Kadınların sosyal medya hesaplarını kullanım durumları ile dijital şiddete maruz kalma oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunamamıştır ($P=0,427$; Çizelge 3.16).

Çizelge 3.16. Katılımcıların sosyal medya hesaplarını kullanım durumları ile dijital şiddete maruz kalma durumları arasındaki ilişki

		Dijital şiddete maruz kaldınız mı?		Total	
		Evet	Hayır		
Sosyal medya hesaplarınızı herkese açık mı yoksa gizli mi kullanıyorsunuz?	Herkese açık	n	19	50	69
		%	27,5%	72,5%	100%
	Gizli	n	112	371	483
		%	23,2%	76,8%	100%
Total		n	131	421	552
		%	23,7%	76,3%	100%

*Ki-kare test $\chi^2 (1) = 0,631; P=0,427$

Katılımcıların mesleklerine göre dijital şiddete maruz kalma oranları Çizelge 3.17’de verilmiştir.

Çizelge 3.17. Katılımcıların mesleklerine göre dijital şiddete maruz kalma oranları

		Dijital şiddete maruz kaldınız mı?		Total	
		Evet	Hayır		
Mesleğiniz/Çalışma durumu	Öğrenci	n	28	72	100
		%	28,0%	72%	100%
	Akademisyen	n	1	4	5
		%	20,0%	80%	100%
	Hekim/ Eczacı/Dış Hekimi	n	2	10	12
		%	16,7%	83,3%	100%
	Öğretmen	n	22	68	90
		%	24,4%	75,6%	100%
	Mühendis/Mimar	n	1	5	6
		%	16,7%	83,3%	100%
	Muhasebeci-Mali Müşavir	n	10	9	19
		%	52,6%	47,4%	100%
	Esnaf/Serbest Meslek/İşadamı	n	6	6	12
		%	50,0%	50%	100%
	Polis/Askeri personel/Hakim/Savcı	n	4	24	28
		%	14,3%	85,7%	100%
	Diğer Memur	n	17	48	65
		%	26,2%	73,8%	100%
	Ev hanımı	n	18	111	129
		%	14,0%	86%	100%
	Diğer	n	22	64	86
		%	25,6%	74,4%	100%
Total	n	131	421	552	
	%	23,7%	76,3%	100%	

3.3. Tartışma

Tez çalışmamızda Çorum ilinde yaşayan 552 kadına anket araştırması gerçekleştirildi. Yapılan anket araştırmasının sonuçlarına göre katılımcıların %41,8'i 5 ila 10 yıl arasında sosyal medya kullandığı tespit edilirken, günlük internet kullanım sıklığında ankete katılanların %38,8'i 1-3 saat, %34,1'i ise 3-5 saat internet kullandığı anket sonucuna göre belirlenmiştir.

Ankete katılan katılımcıların günlük internet kullanım süresi içerisinde sosyal medya kullanım sıklığının %41,7'si 1-3 saat ve %25,9'u 3-5 saat olduğu tespit edilmiştir. Verilere bakıldığı zaman katılımcılar günlük olarak internet kullanım sürelerini çoğunlukla sosyal medyada kullandığı görülmektedir. "Kullandığınız sosyal medya uygulamaları nelerdir" sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde katılımcıların %88,9'unun instagram, %87'sinin ise whatsapp/ telegram/ bip kullandığı tespit edilmiştir.

"Sosyal medya hesaplarınızı herkese açık mı yoksa gizli mi kullanıyorsunuz" sorusuna katılımcıların %87,5'inin gizli ve %12,5'inin ise herkese açık cevabını verdiği görülmektedir. Yapılan çalışma sonucuna göre katılımcıların %31' inin orta derecede, %30,1' inin biraz, %32,6'sının ise sosyal medyada özgürce paylaşım yapmadığı görülmektedir. Ayrıca anket çalışmasında katılımcılar sosyal medyada yapmış olduğu paylaşımların altına yapılan yorumların %65,9'u hakaret/ aşağılama, %43,2'si cinsel ve %27,3'ü ise tehdit olduğunu belirtmiştir. Yapılan ve yaşanan dijital şiddet örneği düşünüldüğünde hangi güçlkle karşılaştınız sorusuna katılımcılar yüksek oranda (%54,2) önce biraz sinirlendiğini, sonra çok fazla önemsemeyip olayı unutmaya çalıştığını ve daha sonra ikinci sırada (%26) ise üzüntü, ağlama, korku, öfke gibi duyguları yaşadığını belirtmiştir.

Litaretürde kadına yönelik dijital şiddet ve sosyal medyanın kadına yönelik şiddet üzerindeki etkise dair anket sonuçları değerlendirildiğinde; Temur-Şimşekcan, N. (2018), facebook üzerinden 555 katılımcı ile tesadüfi yöntem ile yapılan ankette katılanların %44'ünün günde 1-3 saat arası ve %29,5'inin günde 3-5 saat arasında internet kullandıkları tespit edilmiştir. Tez çalışmamızda ise ankete katılanların %38,8'inin günde 1-3 saat ve %34,1'inin ise günde 3-5 saat internet kullandığı anket sonucuna göre belirlenmiştir.

Temur-Şimşekcan, N. (2018), çalışmasında ankete katılanların %73,6'sı internet kullanırken kendini güvensiz hissettiğini ve %26,4'ü internet kullanırken kendini güvende hissettiğini belirtmiştir. Tez çalışmamızda ise katılımcıların %37,9'u orta derecede, %33,5'i biraz ve %25,4'ü ise sosyal medya kullanırken kendilerini hiç güvende hissetmediğini ve %2,2'si ise son derece güvende hissettiği belirtmiştir.

Temur-Şimşekcan (2018), çalışmasında ankete katılanların maruz kaldığı dijital şiddet türlerini değerlendirdiğinde katılımcıların %86,9'u istenmeyen mesajlara maruz kaldığını, %58,4'ü cinsel içerikli mesajlar/ medya gönderildiğini ve %56,2'sinin ise profilinin takip edildiğini belirtmiştir. Tez çalışmamızda ise katılımcıların maruz kaldığı dijital şiddet türleri değerlendirildiğinde katılımcıların %69,5'i sosyal medya aracılığıyla ısrarlı takip isteği gönderilmesine, %58,8'i sosyal medya aracılığıyla cinsel içerikli tehdit, hakaret vb. olmayan ancak rahatsız edici mesaj ve yorumlara, %41,2'si sosyal medya aracılığıyla cinsel içerikli tehdit, hakaret vb. içerikli yorumlara, %26'sı sosyal medya aracılığıyla cinsel içerikli tehdit, hakaret vb. içeren fotoğraf ve video gönderilmesine maruz kaldığı tespit edilmiştir.

Temur-Şimşekcan, N. (2018), çalışmasında ankete katılanların dijital şiddete maruz kaldıklarında %24,8'i saldırı içerikli mesajları sildiği, %22'sinin sosyal ağ hesaplarını gizledikleri, %19'u takip eden kişiyi engelledikleri görülmüştür. Tez çalışmamızda ise katılımcıların %85,3'ü tüm bilgileri gizledikleri/kişiyi engelledikleri ve %20,2'si uygulamayı kaldıracağını belirtmiştir.

Sonuç olarak Temur-Şimşekcan (2018)' nın tez çalışması ile tez çalışmamızdaki anket sonuçları değerlendirildiğinde katılımcıların genel olarak benzer cevaplar verdiği görülmektedir.

Cebecioğlu-Altıparmak (2017), Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen-Edebiyat fakültesinde bulunan 990 erkek, 2004'ü kadın olan toplamda 2994 öğrenci içerisinden 206 öğrenciye anket uygulanmıştır. Çalışmaya katılan kadın katılımcıların %89,1'i facebook, %45,5'i tiwitter, %72,7'sinin instagram ve %83,6'sının whatsapp kullandığını belirtmiştir. Tez çalışmamızda ise katılımcıların %87'sinin whatsapp/ telegram/ bip, %88,9'unun instagram, %52,4'ünün facebook, %38,8'inin twitter kullandığı görülmektedir.

Ankete katılanların maruz kaldığı dijital şiddet türlerine bakıldığı zaman Cebecioğlu ve Altıparmak (2017), çalışmasında kadın katılımcıların %65,1'i istek dışı gelen reklam mesajları, %8,3'ü konum bilgisinin zorunlu olarak içermesi, %11,9'u cinsel içerikli mesajlar ve ısrarlı takip isteklerine maruz kaldığı görülmüştür. Tez çalışmamızda ise katılımcıların %69,5'i sosyal medya aracılığıyla ısrarlı takip isteği gönderilmesi, %58,8'i sosyal medya aracılığıyla cinsel içerikli tehdit, hakaret vb. olmayan ancak rahatsız edici mesaj ve yorumlara, %41,2'si sosyal medya aracılığıyla cinsel içerikli tehdit, hakaret vb. içerikli yorumlara, %26'sı sosyal medya aracılığıyla cinsel içerikli tehdit, hakaret vb. içeren fotoğraf ve video gönderilmesi maruz kaldığı belirlenmiştir.

Cebecioğlu ve Altıparmak (2017), çalışmasında dijital şiddete maruz kaldıklarında sergilediği davranışlar sonucunda kadın katılımcıların %65,1'i uygulamayı kaldırdığı, %11,9'u ise siber suçlara şikâyet ettiğini ve hiçbirşey yapmadığını belirtmiştir. Tez çalışmamızda ise katılımcıların %85,3'ü tam bilgileri gizlediğini/kişiyi engellediğini, %20,2'si uygulamayı kaldırdığını, %13,2'si ise hiçbir tepki vermediğini belirtmiştir.

Sosyal medya veya dijital uygulamaları kullanırken kişisel güvenliklerinden endişe edip etmedikleri sorulduğunda Cebecioğlu ve Altıparmak (2017), çalışmasında kadın katılımcıların %57,3'ü kişisel güvenliklerinden endişe ederken %42,7'sinin kişisel güvenliklerinden endişe etmediği belirlenmiştir. Tez çalışmamızda ise %37,9'u kişisel güvenliğini orta derecede hissettiği, %33,5'i biraz hissettiği, %25,4'ü ise kendi güvenliğinden endişe ettiği tespit edilmiştir.

Anket sonuçları karşılaştırıldığında Cebecioğlu ve Altıparmak (2017), çalışmalarındaki sonuç ile tez çalışmamızdaki sonuçlar arasında benzerlik bulunmaktadır.

İnam ve Şahin (2020), Kadına yönelik şiddetin Türk medyasındaki temsil şekli sistematik derlemesinde, kadına yönelik şiddet haberlerinde toplumu bilinçlendirme ya da toplumsal duyarlılık oluşturmada etkisiz ve yetersiz kaldığını, ayrıca haber sunumunda eril dil kullanarak konuyu bireyselleştirdiği tespit edilmiştir. Görgün-Baran ark (2017), medyada kadına yönelik şiddet haberlerinin içerik ve sunum açısından analizinde; medyanın kadına yönelik şiddet haberlerinde eril bir dil kullanıldığı, medyanın amacının haberi izletmek veya okutmak için konuyu sansasyonel bir hale getirerek suçluyu meşrulaştırıp kadınların üzerinde bir korku yarattığı tespit edilmiştir. Yıldırım (2019), sosyal medyada kadınlara yönelik dijital şiddet çalışmasında iletişim aracı olarak kullanılmakta olan sosyal medyanın kadınlara kendini temsil etme aracı olarak görülmesinin yanında yeni bir şiddet türü olan dijital şiddeti ortaya çıkardığını ve

güvenli iletişim kanalı olma özelliğini kadınların üzerinde yerine getiremediğini belirtmiştir. Cebecioğlu ve Altıparmak (2017), dijital şiddet: sosyal paylaşım ağları üzerine yapılan araştırmada katılımcıların her ne kadar sosyal medyada kendilerini güvensiz ve tehlikede hissetseler dahi kullandığı uygulamalardan vazgeçemedikleri anlaşılmakta olup bunun yanında sosyal medya ile internet ortamının insanlar için vazgeçemeyeceği ve hayatlarında önemli bir yere sahip olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Konuk (2019), üniversite öğrencilerinin sosyal medyada şiddet kavramına bakışları çalışmasında şiddet kavramının aile sosyal medya ve medya modelini alınarak uygulanmasıdır. Sosyal medyada şiddet içerikli yapılan paylaşım ya da yorumların insanları şiddete yönelttiğini ayrıca bilgisayar oyunlarındaki şiddet faktörünün özellikle gençlerin bilinçaltına yerleşerek şiddet eğilimde bulunduklarını ayrıca şiddet içerikli paylaşımlara karşı üzülmeye tepki verildiğini tespit etmiştir.

Bu çalışmalarda değişen ve gelişen dünya düzeninde bireylerin iletişim kurmak ve sosyalleşmek açısından yaş sınırına bakılmaksızın sosyal medya uygulamalarını aktif bir şekilde kullandıkları görülmektedir. Yapılan çalışmalarda görüldüğü üzere katılımcıların neredeyse tamamı sosyal medya kullanmaktadır. Ancak sosyal medya ve internet her ne kadar hoş vakit veya zaman geçirmek için kullanılmaya çalışılsa da günümüzde yaşanan şiddet olaylarının çoğunun yaşandığı sanal bir dünya olduğu görülmektedir.

Çalışmalardan da anlaşılabileceği üzere katılımcı bayanların sosyal medya üzerinden paylaşım yaparken kendilerini güvende hissetmeyenlerin sayısı kendini güvende hissedenlerin sayısına göre oldukça yüksektir. Bu oranlar temel alındığında kadınların sosyal medyada özgür ve kendi kişisel bilgilerini rahatça paylaşım yapamadıklarını reel yaşamda olduğu gibi sanal hayatta da kısıtlamalarla karşı karşıya olduğu görülmektedir. Kısıtlamaların yanında maruz kaldığı şiddete bakıldığında büyük çoğunluğunun sosyal medya ya da internet üzerinden gönderilen ısrarlı takip isteklerine veya paylaşımlarının altına ya da profillerine gelen tehdit, hakaret ve cinsel içerikli mesajlar ile karşılaştıkları görülmektedir.

Bu şiddet türleriyle karşılaşan kadın katılımcıların büyük çoğunluğunun tüm bilgileri gizlemek ya da uygulamayı kaldırmak gibi tepkileri olmaktadır. İncelendiği üzere karşılaşılan şiddette verilen tepki diğer çalışmalarla benzer nitelik taşımaktadır. Çalışmaya katılan kadın katılımcıların az bir kesiminin polise veya siber suçlara şikâyet ettiği görülmektedir. Bu oranın bu kadar düşük olmasının sebebi; kadınların daha büyük bir şiddette maruz kalmaktan korkmaları, uğraşmak istemediği veya tehdit ve rahatsızlık veren şahsın yeteri kadar cezalandırılmadığını düşündükleri görülmektedir.

Ayrıca, İnam-Şahin (2020) ve Baran ark. (2017) tez çalışmalarına bakıldığında kadına yönelik şiddetin türk medyasında her zaman haber niteliği taşıdığı ve kadına yönelik şiddet konularında kadınların bilinçlendirmek yerine acınası bir hal içerisinde olduklarını göstererek bu durumu maddi kazanç imkânları sağlayarak kadın kimliğini basitleştirdikleri görülmektedir. Kadınların kendine olan güvenlerini zedelediği ve şiddete boyun eğmediği durumda karşılaşacağı durumu her seferinde eril bir dil kullanarak kadınlara psikolojik şiddet uyguladığı görülmektedir.

Yine, Konuk (2019) tez çalışmasında da görünen şiddet kavramının küçük yaşlara kadar düştüğü bunun en önemli sebeplerinin bilgisayar oyunlarındaki şiddet faktörünün bilinçaltına yerleşmesi olduğu tespit edilmiştir. Bu ortamda yetişen çocukların ileride bir aile kuracağı düşünüldüğünde bazı şiddet davranışlarının şiddet tanımı içerisinde yer aldığı bile farkında olmayacaklardır. Şiddet ortamında yetişen çocuklar kötü ve kaba söz, eşine para vermeme davranışı veya evin temel ihtiyaçlarını karşılamama davranışının şiddet olduğunu fark edememektedirler.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kadına yönelik dijital şiddet ve sosyal medyanın kadına yönelik şiddet üzerindeki etkisini ölçmek, şiddet faktörlerini ortaya çıkartarak, kadına yönelik dijital şiddeti azaltmak veya engellemek amacıyla Çorum ilinde 552 kadın katılımcıya anket uygulanmıştır. Katılımcılardan elde edilen veriler istatistiksel yöntemler kullanılarak analiz edilmiştir. Anket sonucunda ortaya çıkan sorunlara çözüm yolları belirlenmeye çalışılmıştır.

Anket sonuçlarına göre kadın katılımcıların %23,7'si dijital şiddete maruz kaldıklarını belirtmiştir. Dijital şiddete maruz kalan ve kalmayan kadın katılımcıların yaşları arasında anlamlı farklılık görülmüştür. Medeni durum ile dijital şiddete maruz kalma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Oranlara bakıldığında dijital şiddete en fazla maruz kalan grubun dul/boşanmış kadınlar (%59,1) olduğu tespit edilmiştir.

Kadınların yaşadığı yerin dijital şiddete uğramasında herhangi bir etkisinin olmadığı görülmektedir. Artık gelişen dünya düzeninde internetin ve sosyal medyanın ulaşmadığı veya ulaşmadığı bir yerleşim yeri bulunmamaktadır. Yaptığımız çalışma bu durumu destekler niteliktedir. Katılımcıların gelir durumuna bakıldığında (%30,4) 3000-5000 TL, (%36,2) 3000 TL ve altı, (%21,5) çalışmayan kadınlar olduğu tespit edilmiş ve çalışmaya göre 5000 TL üzerinde gelir durumu olan kadınların, 5000 TL altında gelir durumu olan kadınlara göre daha az dijital şiddete maruz kaldığı görülmektedir.

Ankete göre eğitim durumlarına bakıldığında en düşük dijital şiddete maruz kalan kadınların ilköğretim mezunu olduğu görülmektedir. Eğitim düzeyi arttıkça dijital şiddete maruz kalma oranının azalmadığı görülmektedir. Bakıldığında eğitim durumunun kadınların dijital şiddete uğramasında etkin bir faktör olmadığı tespit edilmiştir. Kadın katılımcıların sosyal medya kullanırken kendilerini güvende hissedip hissetmediklerine bakıldığında dijital şiddete maruz kalmalarının veya kalmamalarının bir etkisinin olmadığı, dijital şiddete maruz kalsalarda kendini sosyal medyada güvende hissetmedikleri görülmektedir. Ayrıca katılımcı kadınların çoğunun sosyal medyada özgürce paylaşım yapamadıkları kısıtlamalar ve korku içerisinde oldukları görülmektedir.

Anket sonuçlarına göre katılımcılar internette ve sosyal medyada ne kadar fazla zaman geçirirlerse o kadar fazla dijital şiddete maruz kaldığı, ne kadar az zaman geçiririse de o kadar az dijital şiddete maruz kaldığı görülmektedir. Kullanım sürelerinin yanında kaç yıldır sosyal medya kullanıldığına bakıldığında uzun zamandır sosyal medya kullananların dijital şiddete daha fazla oranda maruz kaldığı, daha kısa zamanda içerisinde sosyal medya kullanmaya başlayanların ise daha az dijital şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir. Sosyal medyada hesapların gizli veya açık olması dijital şiddete maruz kalmayı etkilemediği görülmektedir.

Sonuç olarak; şiddet kavramı ilk insanlığın başlangıcından beri sürekli değişim göstererek günümüze kadar evrilen bir kavramdır. Şiddet kavramı artık sadece reel hayatta karşılaşılabilecek bir olgudan ziyade yaşamın her parçasında ortaya çıkmaya başlamıştır. Dünya düzeni ve teknolojinin gelişmesinden ötürü sosyal medya kavramı günlük yaşamın değişmez unsurlarından biri haline gelmiştir.

Sosyal medya yaş farkına ve gelir düzeyine bakılmaksızın her kesimin içinde olduğu bir sanal ortamdır. Ancak bu sanal ortam bilindiği veya yaşanıldığı üzere masum bir teknoloji olmamıştır.

Bakıldığında kadınların gerçek hayatta yaşamış olduğu korku, baskı, ötekileştirme ve kısıtlamalar sosyal medya, internet ve medya üzerinden de devam ettiği görülmektedir. İnsanların bilinçaltı, yaşamış olduğu ortam şiddet kavramını veya şiddet olgusunu farklılaştırmaktadır. Erkek egomanyası genellikle şiddet kavramını sadece fiziksel şiddet olarak tanımlamakta veya görmektedir. Ancak küçümsemenin, kaba sözün veya aile bireylerinin ihtiyaçlarını karşılamama davranışının şiddet olduğunu bilmemektedir. İlk olarak erkeklere veya şiddete meyilli bireylere şiddet kavramının ne olduğunu anlatmak ve bilinçlendirmek gerekmektedir.

Kadınların uğradığı veya uğrama ihtimalinin bulunduğu dijital şiddet olaylarında çoğunlukla gelen şiddet unsuruna cevap vermediği veya görmemezlikten gelerek şiddetin üzerine düşmediği görülmektedir. Dijital şiddete uğrayan bayanların çoğunluğunun, şiddet herkesin başına gelebilir düşüncesiyle veya rahatsızlık veren şahısların yeteri kadar hukuken ceza almayacakları düşüncesiyle daha büyük bir şiddetle karşılaşmak istemedikleri veya korktukları için şiddet olaylarını geçiştirdiği düşünülmektedir.

Bazı medya unsurlarının da kadına yönelik şiddet konularında yetersiz ve etkisiz kaldığı, kadına yönelik şiddet olaylarının toplumun sorunundan ziyade mağdur kadının suçu olarak lanse ettiği düşünülmektedir. Bu haberi veya paylaşımları gören kadınların şiddete boyun eğmezsem kendi başıma gelebilir düşüncesi ile yaşadığı veya gördüğü şiddet olaylarına karşı korku ve bastırma duyguları yaşayarak sessiz kaldığı düşünülmektedir. Bu konuda idari yetkililerin medya mensupları ile birlikte dijital şiddet hakkında bilinçlendirme ve farkındalık çalışmaları yapmaları önerilebilir.

İdari yetkililerin kadına yönelik şiddet konularında daha etkin yasal düzenleme yapması gerektiği, kadınları bilinçlendiren ve eğiten çalışmalara ağırlık vermesinin dijital şiddetin engellenmesi konusunda etkili olacağı düşünülmektedir. Ayrıca daha önceden dijital şiddete maruz kalmış kadınların bilgi ve deneyimlerinden faydalanılabilecek bir platform oluşturulabilir.

KAYNAKÇA

- Acar, H., (2019). Türk Kültür ve Devlet Geleneğinde Kadın, *İhsan & İhsan*, 6(21), 395-411.
- Açıl, O., (2018). İlk Türk Devletlerinde Kadın Algısı ve Kadın Hakları. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3, 63-72.
- Ağçoban, S., (2016). Kadın Olgusunun Kültürel Gelişimi ve İslam'da Kadının Yeri Üzerine Tartışmalar. *International Journal of Cultural and Social Studies*, 2(1), 14-24.
- Akın, M. (2013). Aile içi Şiddet. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 1, 27-42.
- Akkas, İ., Uyanık, Z., (2016). Kadına Yönelik Şiddet. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 32-42.
- Aksoy, İ., (2017). Toplumsal ve Siyasal Süreçte Türk Kadını. *Yasama Dergisi*, 32, 7-19.
- Anonim, (2020). Aile İçi Şiddet ve Kadın Cinayetlerinin Önlenmesinde Kolluğun Önemi ve Rolü. Ankara: T.C.İçişleri Bakanlığı İç Güvenlik.
- Anonim, (2018). Kadına yönelik şiddetle mücadelede yasal düzenlemeler, Erişim Tarihi: 03.05.2021. <https://vatandas.jandarma.gov.tr/KYSOP/uzaktan-egitim/DOCUMENTS/3%20YD.pdf>
- Avcı, F., Güdekli, İ.A., (2018). Toplumsal cinsiyet ve medya ilişkisi; Yazılı Basında Kadına Şiddet ve Kadın Cinayetleri Haberleri Üzerine Bir Analiz. *International Journal of Cultural and Social Studies*, 412, 457-506.
- Aydın, H., (2015). Meşruiyet'ten Cumhuriyet'e Türkiye'de Kadın. *Current Research in Social Sciences*, 1(3), 84-96.
- Bozkurt Şener, E., (2011). *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*. (Uzmanlık Tezi), Ankara: T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü.
- Biçer, İ., (2021). Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Medyanın Rolü. *İdarecilerin Sesi Dergisi*, 199, 58-64.
- Cebecioğlu, G., Altıparmak, İ.B., (2017). Dijital Şiddet: Sosyal Paylaşım Ağları Üzerine Bir Araştırma. *Sakarya University Journal of Education*, 7(12), 423-431.
- Ceyhan, S., (2014). *Yazılı Medyada Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinde Kullanılan Dilin ve Görsellerin İncelenmesi*. (Uzmanlık Tezi), Ankara : T.C. Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.
- Cihan, F.S., (2020). *İletişimsel Boyutta Kadına Şiddetin Medyada Yansıması*. (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul :İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çalışkan, H., Çevik, İ., (2018). Kadına Yönelik Şiddetin Belirleyicileri: Türkiye Örneği. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 218-229.
- Çelenk, S., (2010). Kadınların medya temsili ve etik sorunları. Erişim Tarihi: 02.06.2021 https://fbemoodle.emu.edu.tr/pluginfile.php/39390/mod_resource/content/1/Kadinlarin%20medyada%20temsili%20ve%20etik%20sorunlar.pdf
- Demirel, M.Y., (2019). *Kadına Yönelik Şiddet: İzmir İli Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi), Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dinçer, O., (2014). *Eşitlik Tahhayyülünün Müsterek Kurgusu: Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonun Çalışma Öncelikleri ve Çıkan Politika Metinleri Üzerine Bir Analiz*. (Uzmanlık Tezi), Ankara: T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.

Eres, F., (2006). Türkiye’de Kadın Statüsü ve Yansımaları. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 40-52.

Fidan, R., (2000). Kapitalizmin Gelişme Sürecinde Kadının Çok Yönlü Konumu (Medya Örneği). *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 117-133.

Gökkaya, V.B., (2011). Türkiye’de Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(2), 101-111.

Göksel, B., (1993). Çağlar Boyunca Türk Kadını ve Atatürk. Ankara: Kültür Bakanlığı.

Görgün-Baran, A., Sarıtaş, C. T., Şahin-Kütük, B., (2017). Medyada Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin İçerik ve Sunum Açısında Analizi: Beyazgazete.com Örneği. *Sosyoloji Konferansları*, 55(1), 107-132.

İnam, Ö., Şahin, N. H., (2020). Kadına Yönelik Şiddetin Türk Medyasındaki Temsil Şekli Sistematiik Derleme Araştırması. *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırma Dergisi*, 4(1), 1-15.

İspir, Z., (2016) Bir İnsan Hakları Sorunu Olarak Cinsiyete Dayalı Ekonomik Ayrımcılık. *Ankara Barosu Dergisi*, 3, 165-193.

Karakaya, H., (2017). Türkiye’de Ulusalcılık, İslamcılık ve Modernizm Açısından Kadın. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(2), 209-224.

Konuk, N., (2019). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medyada Şiddet Kavramına Bakışı. *The Turkish Online Journal of Desing, Art and Communication*, 9(3), 414-431.

Köseoğlu, M., (2018). Kadına Yönelik Şiddet Sorununun Sosyalleşme Süreci ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma Dergisi*, 19(42), 77-93.

Köse, S.B., Akyazı, E., (2020). Kadın Cinayetlerinin Alternatif Medyadaki Algısı. *İletişim Çalışmalar Dergisi*, 6(1), 47-64.

KSGM, 2008. Politika Dökümanı Kadın ve Medyaulusal Eylem Planı, Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.

Özçoban, A.D., (2018). *Kadına Yönelik Şiddet Olaylarının Önlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), İzmir: Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özkan, G., (2017). Kadına Yönelik Şiddet-Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(1), 533-564.

Palabıyıkoglu R., (1997). Medya ve Şiddet. *Kriz Dergisi*, 5(2), 123-126.

Polat, O., (2017). Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakülteleri Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(1), 15-33.

Pürmüşlü, N., (2020). II Meşrutiyet Döneminde Türk Kadının Toplumsal Hayattaki Yeri ve Kadın Hareketleri. *Akademik Matbuat*, 4(1), 57-70.

Resmî Gazete, No:28239, Erişim Tarihi: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320-16.htm>

Sağ, V., (2001). Tarihsel Süreç İçerisinde Türk Kadını ve Atatürk. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(1), 9-23.

Sargın, A., (2012). *Kamu Kurumları ve Kadın Sivil Toplum Örgütleri İçin Kadına Yönelik Şiddet ile Mücadele ve Şiddete Uğrayan Kadınlara Destek Mekanizması*. Kadın ve Kadın STK'larının Geliştirilmesi Projesi, Ankara.

Şemşek, V., (2001). Osmanlı Döneminde Kadının Yeri Üzerine. *International Journal of Social and Humanities Sciences*, 4(3), 191-200.

Tellioglu, İ., (2016). İslam Öncesi Türk Toplumlarında Kadının Konumu Üzerine. *Ataturk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 55, 209-224.

Temur-Şimşekcan, N., (2018). *Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetin Başka Bir Biçimi: Siber Şiddet*. (Yüksek Lisans Tezi), Mersin : Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

UNFPA, (2016). *Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı*. Ankara: T.C. Başbakanlık Genel Satatüsü Genel Müdürlüğü.

Ünal, B., Gülseren, L., (2020). Covid-19 Pandemisinin Görünmeyen Yüzü: Aile İçi Kadına Yönelik Şiddet. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 23, 89-94.

Vikipedia, (2021). Hayme Hatun. Erişim Tarihi: 22/03/2021. http://tr.wikipedia.org/wiki/Hayme_Hatun

Vikipedia, (2021). Türkiye'de Kadın Hakları. https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27de_ka%C4%B1n_haklar%C4%B1

Yavuz, Ö., (2015). *Kadınların Toplumsal Hayata Katılımında Yerel Yönetimlerin Rolü*. (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yaylı, H., Eroğlu, G., (2015). Yerel Katılım Bağlamında Türkiye'de Kadın Temsili. *International Journal Of Science Culture and Sport*, 3, 504-520.

Yıldız-Martı, H.Ö., (2014). *Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Son 10 Yılda Yapılmış Olan Tezlerin Tematik Açidan Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), İzmir : Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yıldırım, E., (2019). *Sosyal Medyada Kadınlara Yönelik Dijital Şiddet*. (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yılmaz, A., (2010). Osmanlı'dan Cumhuriyet'e: Kadın Kimliğinin Biçimlendirilmesi. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırma Dergisi*, 9(20-21), 191-212.

Yılmaz, S., (2019). Kadın ve Şiddet. *Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Yayını*, 2, 117-125.

Yılmaz, O., (2016). Hadis/Sünnet Işığında Kız Çocuklarına Verilen Değer. *Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 8, 173-194.

Zorlu, Y., (2016). Medyadaki Şiddet ve Etkileri. *Humanities Sciences*, 11(1), 13-32.

WHO. (2016). Definition and Typology of Violence, Erişim Tarihi: 25/05/2021. <http://www.who.int/violenceprevention/approach/definition/en/>

EKLER

EK-1. Sosyal medyanın kadına yönelik şiddet üzerine etkisi ve dijital şiddet hakkında anket formu

Bu anket formu Hitit Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Adli Bilimler Anabilim Dalında yürütülmekte olan “Kadına Yönelik Dijital Şiddet ve Sosyal Medyanın Kadına Yönelik Şiddet Üzerine Etkisi: Çorum İlinde Bir Alan Araştırması” başlıklı yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Anket formunda ad soyad gibi kimlik bilgileriniz istenmeyecek olup vereceğiniz yanıtlar tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Anket araştırması için etik kurul izni alınmış olup ankete katılımda gönüllülük esastır.

A- Sosyodemografik özellikler

1. Yaşınız...

2. Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

3. Medeni Durumunuz

() Evli

() Bekâr

() Dul

Bekâr/Dul ise ilişki durumu

() Var

() Yok

4. Eğitim durumunuz

() Okuryazar değil

() Okuryazar

() İlkokul

() Ortaokul

() Lise

() Ön Lisans

() Lisans

() Yüksek Lisans

() Doktora veya Tıpta Uzmanlık

(EK-1 Devam)

5. Gelir durumunuz

- ☐ Çalışmıyor
- ☐ 3000 TL ve altı
- ☐ 3000-5000 TL
- ☐ 5000-10000 TL
- ☐ 10000 TL ve üzeri

6. Yaşadığınız yer/İkametgah

- ☐ Köy/Kasaba
- ☐ İlçe Merkezi
- ☐ İl Merkezi

7. Mesleğiniz/Çalışma durumu

- ☐ Öğrenci
- ☐ Akademisyen
- ☐ Hekim/ Eczacı/ Diş Hekimi
- ☐ Öğretmen
- ☐ Mühendis/Mimar
- ☐ Muhasebeci-Mali Müşavir
- ☐ Esnaf/Serbest Meslek/İşadamı
- ☐ Polis/Askeri personel/Hakim/Savcı
- ☐ Diğer Memur
- ☐ Ev hanımı
- ☐ Diğer

8. Günlük internet kullanım sıklığınız (Eğitim, Haber, Youtube, Sosyal medya, Facebook, Instagram, Twitter vb.)

- ☐ 1 saatten az
- ☐ 1-3 saat
- ☐ 3-5 saat
- ☐ 5-10 saat
- ☐ 10 saatten fazla

9. Kaç yıldır sosyal medya (Facebook, Instagram, Twitter vb.) kullanıyorsunuz?

- ☐ 1 yıldan az
- ☐ 1-3 yıl
- ☐ 3-5 yıl
- ☐ 5-10 yıl
- ☐ 10 yıldan fazla

(EK-1 Devam)

10. Günlük sosyal medya kullanım sıklığınız (Facebook, Instagram, Twitter vb)

- ☐ 1 saatten az
- ☐ 1-3 saat
- ☐ 3-5 saat
- ☐ 5-10 saat
- ☐ 10 saatten fazla

11. Kullandığınız sosyal medya uygulamaları nelerdir?

- ☐ Facebook
- ☐ Twitter
- ☐ Instagram
- ☐ Tik-tok
- ☐ Snapchat
- ☐ Whatsapp/Telegram/Bip
- ☐ Linkedln

12. Sosyal medya hesaplarınızı herkese açık mı yoksa gizli mi kullanıyorsunuz?

- ☐ Herkese açık
- ☐ Gizli

13. Sosyal medya kullanırken kendinizi güvende hissediyor musunuz?

- ☐ Hiç değil
- ☐ Biraz
- ☐ Orta derecede
- ☐ Çok fazla
- ☐ Son derece

14. Sosyal medyada çekinmeden özgürce paylaşım yapabiliyor musunuz?

- ☐ Hiç değil
- ☐ Biraz
- ☐ Orta derecede
- ☐ Çok fazla
- ☐ Son derece

15. Dijital şiddete maruz kaldınız mı?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

(EK-1 Devam)

16. Maruz kaldığınız dijital şiddet türleri

☐ Sosyal medya aracılığıyla cinsel içerikli, tehdit, hakaret vb. olmayan ancak rahatsız edici mesajlar veya yorumlar

☐ Sosyal medya aracılığıyla cinsel içerikli, tehdit hakaret vb. içerikli mesajlar veya yorumlar

☐ Sosyal medya aracılığıyla cinsel içerikli, tehdit hakaret vb. içeren fotoğraf veya video gönderilmesi

☐ Sosyal medya aracılığıyla ısrarla takip isteği gönderilmesi

☐ Sosyal medya sayfanızın hackerlar veya yabancı kişilerin eline geçmesi

☐ Sosyal medya dışında cep telefonu ile yapılan şiddet

17. Sosyal medyada yapmış olduğunuz fotoğraf video, hikaye vb. paylaşımlarınıza uygun olmayan yorumlar yapıldı mı?

☐ Evet

☐ Hayır

18. Yorumların çeşidi

☐ Cinsel

☐ Tehdit

☐ Hakaret/Aşağılama

☐ Diğer

19. Sizi rahatsız edecek şekilde tarafınıza cinsel içerikli, tehdit, hakaret vb. içerikli mesajlar/e-mailler, fotoğraflar, videolar gönderildi mi?

☐ Evet

☐ Hayır

20. Size ait fotoğraflar, videolar veya bilgiler rızanız dışında internet ortamında yayıldı mı?

☐ Evet

☐ Hayır

21. Fiziksel özelliklerinizle, cinsel kimliğinizle ya da farklı bir özelliğiniz ile ilgili size rahatsız eden yorumlar yapıldı mı?

☐ Evet

☐ Hayır

(EK-1 Devam)

22. Dijital şiddete maruz kaldığınızda sergilediğiniz davranışlar

- ☐ Uygulamayı kaldırmak
- ☐ Tüm bilgileri gizlemek / kişiyi engellemek
- ☐ Siber suçlara şikâyet etmek
- ☐ Polise şikâyet etmek
- ☐ Hiçbir tepki vermemek

23. Yaşadığınız en fazla etkilendiğiniz bir dijital şiddeti örneğini düşündüğünüzde aşağıdaki hangi güçlükle karşılaştınız?

- ☐ Aslında o kadarda mesele edilecek ciddi bir şey olmadığına inanırım
- ☐ Önce biraz sinirlenirim sonra çok fazla önemsemeyip olayı unutmaya çalışırım
- ☐ Üzüntü, ağlama, korku, öfke gibi duygular yaşarım
- ☐ Şaşkınlık, çaresizlik, güçsüzlük yaşarım
- ☐ İntihar etme düşüncesi aklıma gelir

EK-2. ETİK KURUL ONAYI

T.C.
HİTİT ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

Sayı : 2021-148

07/06/2021

Konu: Başvuru Değerlendirme Sonucu

Sayın Doç. Dr. Emre DEMİR

Etik Kurulumuza yapmış olduğunuz başvurunuzla ilgili kurul kararımız ve ilgili bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Bilgilerinize rica ederim.

Başvuru Numarası	2021-96
Sorumlu Araştırmacı	Doç. Dr. Emre DEMİR
Araştırma Başlığı	Kadına Yönelik Dijital Şiddet ve Sosyal Medyanın Kadına Yönelik Şiddet Üzerindeki Etkisi: Çorum İlinde Bir Alan Araştırması
Toplantı Tarihi	03.06.2021
Karar Numarası	2021-69

- ☒ Araştırma başvurunuz etik açıdan uygun bulunmuştur.
- ☐ Araştırmaya Kurum İzni/İzinleri alındıktan sonra başlanması uygun bulunmuştur.
- ☐ Başvurunun, ekte belirtilen düzeltmelerin yapılması halinde tekrar değerlendirilmesine karar verilmiştir.*
- ☐ Araştırma projesi etik açıdan uygun olmadığından başvurunun reddine karar verilmiştir.

ÖZGEÇMİŞ**Kişisel Bilgiler**

Soyadı, Adı : MEYDANERİ, Taha Yasin
Uyruğu : T.C.

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Lise	Çankırı Anadolu Lisesi	2012
Lisans	İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi. Sağlık Kurumları İşletmeciliği (Tam Burslu)	2017
	Polis Akademisi	2018
Yüksek Lisans	Polis Akademisi Güvenlik Yönetimi (Tezsiz)	2018

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2018-	Çorum Emniyet Müdürlüğü	Komiser Yardımcısı

Yabancı Dil

İngilizce